

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY FRYSZTAK**

**DOKUMENTACJA MERYTORYCZNA
CZĘŚĆ OPISOWA**

CZĘŚĆ II : DOKUMENTACJA MERYTORYCZNA STUDIUM

Zawartość części II :

CZĘŚĆ OPISOWA

1. Informacje wprowadzające

- 1.1. Zadania studium
- 1.2. Podstawa prawna opracowania
- 1.3. Obszar opracowania, podstawowe informacje o gminie
- 1.4. Organ sporządzający studium, zespół autorski
- 1.5. Struktura opracowania studium,
- 1.6. Wykaz materiałów wejściowych

2. Diagnoza stanu istniejącego i uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy.

- 2.1. Wybrane problemy rozwoju społeczno-gospodarczego, potrzeby i aspiracje społeczne
 - 2.2. Rozpoznanie zasobów gminy
 - 2.2.1. Stan przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów.
 - 2.2.2. Zasoby i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego
 - 2.2.3. Zasoby i funkcjonowanie środowiska kulturowego
 - 2.2.4. Wyposażenie i funkcjonowanie infrastruktury społecznej
 - 2.2.5. Potencjał demograficzny
 - 2.2.6. Wyposażenie i funkcjonowanie przestrzeni rolniczej, struktura użytkowania gruntów, stan władania.
 - 2.2.7. Infrastruktura techniczna :
 - elektroenergetyka
 - telekomunikacja
 - gospodarka wodno-ściekowa
 - gospodarka odpadami
 - gazownictwo.
 - 2.2.8. Komunikacja.
 - 2.2.9... Tabelaryczne zestawienie zasobów gminy w ujęciu lokalnym, w porównaniu do gmin sąsiednich i na tle województwa
 - 2.3. Związki gminy z obszarami zewnętrznymi, związki wewnętrzne.
 - 2.4. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa
- Wnioski końcowe
- 2.5. Synteza zbiorcza uwarunkowań przestrzennego rozwoju gminy.

3. Cele rozwoju przestrzennego gminy.

3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy i polityka przestrzenna

- 4.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.
- 4.2. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego.
- 4.3. Ochrona zasobów środowiska kulturowego.
- 4.4. Infrastruktura techniczna:

- a) elektroenergetyka
- b) telekomunikacja
- c) gospodarka wodno-ściekowa
- d) gospodarka odpadami
- e) gazownictwo

4.5. Komunikacja

CZEŚĆ GRAFICZNA (tylko w egzemplarzu archiwalnym):

1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego (problemowe).

1.1.	Gmina Frysztak na tle koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa.	
1.2.	Gmina w regionie – powiązania	plansza nr 1
1.3.	Systemy obszarów chronionych i infrastruktury	plansza nr 2
1.4.	Zasoby środowiska kulturowego	plansza nr 3 i 4
1.5.	Zasoby środowiska przyrodniczego	plansza nr 5
1.6.	Struktury i elementy przestrzenne chronione na podstawie przepisów szczególnych	plansza nr 6
1.7.	Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej	plansza nr 7
1.8.	Zasoby i funkcjonowanie rolnictwa	plansza nr 8
1.9.	Struktura własności gruntów	plansza nr 9
1.10.	Ekologiczne bariery rozwoju przestrzennego	plansza nr 10
1.11.	Ustalenia z koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa i z dotychczasowych ustaleń m.p.z.p	plansza nr 11
1.12.	Komunikacja	plansza nr 12
1.13.	Elektroenergetyka i telekomunikacja	plansza nr 13
1.14.	Gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, gazownictwo	plansza nr 14

2. Synteza zbiorcza uwarunkowań plansza nr 15

3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

3.1.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna (uchwaleniu),	plansza nr 16 (podlegająca)
3.2.	Infrastruktura techniczna:
- elektroenergetyka i telekomunikacja (uchwaleniu),	plansza nr 17 (podlegająca)
3.3.	Infrastruktura techniczna:
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, gazownictwo (uchwaleniu).	plansza nr 18 (podlegająca)

4. Polityka przestrzenna gminy.

4.1.	Strefy działań, inwestycje (uchwaleniu)	plansza nr 19 (podlegająca)
4.2.	Obszary dla których należy opracować plany miejscowe na podstawie przepisów szczególnych lub z uwagi na istniejące uwarunkowania (uchwaleniu).	plansza nr 20 (podlegająca)

Uwaga: plansze graficzne nr 16-20 stanowią załączniki graficzne do uchwały.

1. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1.1. ZADANIA STUDIUM

Podstawowymi zadaniami studium są:

- a/ rozpoznanie aktualnego stanu gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem
- b/ uwzględnienie polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa
- c/ ustalenie na bazie rozpoznanych uwarunkowań celów rozwoju gminy
- d/ sformułowanie na podstawie ustalonych celów rozwoju kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz zasad polityki przestrzennej
- e/ koordynacja zagospodarowania przestrzennego obszarów objętych obowiązkowym opracowaniem planów miejscowych, oraz obszarów bez planów,
- f/ promocja rozwoju przestrzennego gminy.

1.2. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZANIA STUDIUM

Podstawą opracowania jest ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r. (z późniejszymi zmianami) art.6.

1.3. OBSZAR OPRACOWANIA , OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

- a) obszar opracowania obejmuje gminę Frysztak w jej granicach administracyjnych
- b) podstawowe informacje o gminie (wg stanu na 1996 r.)

-liczba mieszkańców	10 558 osób
-pow. terenów ogółem	9051 0ha
w tym: tereny rolne	5708.0ha tj.63.0%
tereny leśne	2548.0ha tj.28.3%
wody otwarte	21.0ha tj. 0 2%
pozostałe tereny	774.0ha.tj 8.5%
- c) gmina o charakterze rolniczo-leśnym z tendencjami do lokalizacji osadnictwa pozarolniczego

1.4. ORGAN SPORZĄDZAJĄCY STUDIUM, ZESPÓŁ AUTORSKI

- ◆ Sporządzającym studium jest Zarząd Gminy Frysztak
- ◆ Jednostką projektową jest Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie przekształcone w Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego

- ◆ Wykonawcą jest zespół autorski w składzie:

-mgr inż. arch. Stanisław Kurek	-główny projektant upr. urb. 904/89
-mgr Jadwiga Zajchowska	- projektant
-inż. Jan Kluzek	- projektant w zakresie wod-kan., gaz
-mgr inż. Barbara Lejda	- projektant komunikacji
-inż. Ewelina Dobrowolska	- projektant w zakresie elektroenergetyki i telekomunikacji
-tech. bud. Danuta Szalacha	-opracowanie graficzne

1.5. STRUKTURA OPRACOWANIA STUDIUM

Elaborat studium składa się z 3-ch części:

- część I** - - zawierająca dokumentację formalno-prawną studium,
- część II** - - zawierająca dokumentację merytoryczną studium składającą się z części opisowej i graficznej
- część III** -zawierająca uchwałę uchwalającą ustalenia studium składającą się z załącznika opisowego nr 1 zawierającego syntezę części opisowej dokumentacji merytorycznej studium oraz z załączników graficznych nr 2 –6.

1.6. WYKAZ MATERIAŁÓW WEJŚCIOWYCH

- 1). Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego gminy Frysztak. Rok opracowania 1986 r., wykonany w Wojewódzkim Biurze Planowania Przestrzennego w Rzeszowie.
- 2). Analiza i ocena skutków zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym gminy wynikających z realizacji planu. Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie –marzec 1994r.
- 3). Koncepcja zagospodarowania ośrodka wypoczynkowego w Stepinie.
- 4). Stan istniejący zagospodarowania przestrzennego gminy. Inwentaryzacja wykonana przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Rz-wie, stan na rok 1994.
- 5). Opracowanie Fizjograficzne dla gminy Frysztak. Wykonawca –Usługowy Zakład Fizjologii i Geologii Inżynierskiej-mgr Emil Nowak Rzeszów ul. Rumiankowa 7.
- 6a). Program ochrony gruntów przed erozją w gminie Frysztak opracowany przez Woj. Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie –rok 1990.
- 6b). Inwentaryzacja gruntów zagrożonych erozją w gminie Frysztak wykonana przez Woj. Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie-rok.1988
- 7). Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gminy wykonana przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Przemyślu .
- 8). Dokumentacja do utworzenia Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego wykonana przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Przemyślu.
- 9). Mapy rezerwatowe ochrony przyrody i propozycji jej rozwoju na gruntach administrowanych przez Lasy Państwowe, Wojew. Rzeszowskie, RDLP- Krosno, Nadleśnictwo Strzyżów, Obręb Wiśniowa - skala 1:25 000
- 10). Studium ochrony wartości kulturowych i krajobrazu uzgodnione pod względem konserwatorskim przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie. Wykonano w latach 1997-1998

Inne materiały:

- Wnioski i informacje z materiałów do Studium zagospodarowania przestrzennego województwa rzeszowskiego.
- Wnioski z Wydziałów Urzędu Wojewódzkiego i Instytucji
- Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dnia 16 marca 1993r w sprawie utworzenia Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.
- Mapy
- Roczniki statystyczne województwa rzeszowskiego
- Poradnik metodyczny Ministerstwa Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy”
- Literatura fachowa.

2. DIAGNOZA STANU ISNIEJĄCEGO I UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY.

2.1. WYBRANE PROBLEMY ROZWOJU SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO, POTRZEBY I ASPIRACJE SPOŁECZNE

/opracowano na podstawie publikacji prasowej oraz spotkań konsultacyjnych z Zarządem Gminy/

- ◆ W ogólnopolskim rankingu gmin na koniec 1995 r. wg dochodu na 1-go mieszkańca /bez dotacji/ gmina Frysztak znalazła się na ostatnim miejscu i zaliczona została do najbiedniejszych gmin w kraju
- ◆ Powołana przez Wójta Gminy w roku 1996 Komisja Doradza ds. opracowania projektu perspektywicznego programu rozwoju gminy określiła działania zmierzające do uaktywnienia życia gospodarczego gminy i zmniejszenia bezrobocia oraz nakreśliła kierunki jej zagospodarowanie w przyszłości.
- ◆ Z racji położenia gminy w obszarze geograficznym o wysokim stopniu atrakcyjności, dużych walorach krajobrazowo - przyrodniczych, dobrych warunkach klimatycznych, występujących źródłach mineralnych **gmina winna „postawić” na rozwój: funkcji rekreacyjno - sportowych** poprzez wskazanie rejonów lokalizacji obiektów i terenów z przeznaczeniem pod w/w cel.
- ◆
W tym celu sugeruje się aby:
 - a/ **wieś Huta Gogołowska** predysponowała do rozwoju funkcji wczasowo - turystyczno-sportowej z uwagi ,że obszar tej wsi posiada wszelkie cechy środowiskowe kwalifikujące ją do przyjęcia nowego rodzaju działalności,
 - b/ **wieś Stępina** posiadająca dogodne warunki naturalne predysponowała do organizacji ośrodków turystyczno - sportowych częściowo bazujących na istniejącym zainwestowaniu /skocznia narciarska, bunkry/
 - c/ **wieś Gogołów** /część zachodnia-teren po wyrobisku piasku/ predysponowała dla rozwoju funkcji wczasowo-turystycznych.
- ◆ Problem bezrobocia w gminie może być rozwiązany poprzez budowę ośrodków wczasowych, ośrodków sportowych, ośrodków leczniczych, rozwój ośrodków rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży o zasięgu ponadlokalnym /na bazie istniejącej szkoły specjalnej/
Nowe miejsca pracy mogą być na terenie gminy tworzone poprzez:
 - **rozwój przetwórstwa spożywczego** /np. poprzez wykorzystanie istniejącego bunkra/,
 - **produkcję zdrowej żywności,**
 - **rozbudowę istniejącej bazy przerobowej drewna,**
 - **rozwój agroturystyki.**
 Inne zgłoszone postulaty i uwagi, które wymagają rozwiązania to:
 - lokalizacja nowego gminnego wysypiska śmieci,

- odtworzenie przebiegu tzw. "TRAKTU WĘGIERSKIEGO", /m.in. odtworzenie podziemi pod Frysztakiem/.

- ◆ Dla ochrony ekosystemów i wartości krajobrazowych należy wprowadzić **rygorystyczne ograniczenia rozpraszania** nowego budownictwa mieszkaniowego, przy utrzymaniu istniejących siedlisk.

2.2 ROZPOZNANIE ZASOBÓW GMINY

2.2.1 STAN PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENÓW

- ◆ W ogólnej powierzchni zainwestowanej wynoszącej ok. 492 ha co stanowi 5.4% całości gminy :
 - tereny mieszkaniowo-usługowe zajmują 409.50ha tj.83.0%
 - tereny usług publicznych zajmują 21.40ha tj.4.3%
 - tereny usług komercyjnych zajmują 2.95ha tj.0.7.%
 - tereny zieleni urządzonej zajmują 6.95ha tj.1.6%
 - tereny wytwórczości zajmują 15.20ha tj.3.7%
 - tereny gospodarki rolnej i leśnej zajmują 13.70ha tj.3.3%
 - tereny infrastruktury technicznej zajmują 1.30ha tj.0.3%
 - inne 21.0ha.
- ◆ Tereny lasów zajmują powierzchnię 2539.0ha tj.28.0% całości gminy,
- ◆ Tereny rolne zajmują powierzchnię 5704.0ha tj.63.0% całości gminy,
- ◆ Tereny wód otwartych zajmują powierzchnię 26.0ha tj.0.3% ogółu powierzchni gminy.
- ◆ 100% ogólnej liczby gospodarstw domowych zaopatrzonych jest w energię elektr.
- ◆ 5.8% ogólnej liczby gospodarstw domowych posiada telefon,
- ◆ 81% ogólnej liczby gospodarstw domowych posiada gaz,
- ◆ 2% ogólnej liczby gospodarstw domowych jest skanalizowanych.

2.2.2. ZASOBY, STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

a/ położenie

Gmina Frysztak położona jest w obszarze Pogórza Strzyżowskiego. Jest to zwarta krajobrazowo jednostka złożona z jednolitych równoległych pasm wzniesień przeciętych przez dolinę Wisłoka. Dolina rzeki Wisłok o dość skomplikowanym przebiegu stanowi znaczący element rzeźby terenu.

Część obszaru gminy leży w obrębie Kotliny Frysztackiej, stanowiącej obszar miejscowy między dolami Jasielsko-Sanockimi a Pogórzem.

Wsie Cieszyna i Stępina znajdują się na terenie kotliny Strzyżowskiej. Najwyższe wzniesienie stanowi góra Bardo (540m.n.p.m.). Rzeźbę terenu gminy cechuje duża różnorodność, znaczne fragmenty stoków mają nachylenie ponad 20%. Znaczne powierzchnie stoków zniszczone są przez ruchy masowe, które przybierają różne formy: osuwiska, złaziska, zsuwy.

b/ budowa geologiczna

Na terenie gminy stwierdzono występowanie utworów kredowych – trzecio- i czwartorzędowych.

Północną część gminy budują utwory kredowe wykształcone w postaci łupków i piaskowców.

Na południu występują utwory trzeciorzędowe wykształcone w postaci piaskowców i łupków warstw krośnieńskich. W obrębie dolin rzeki Wisłok i jej dopływów bocznych występują mady, piaski i żwiry rzeczne. W obrębie większych dolin nieckowatych występują utwory aluwialno-deluwialne wykształcone jako gliny, gliny pylaste lub piaszczyste o różnej konsystencji z domieszką rumoszu. Zasoby geologiczne terenu są bardzo ubogie. Oprócz pozyskiwanego dawniej w Stępinie dobrego piaskowca używanego jako materiał budowlany i drogowy, złoża piaskowca znajdują się także w Kobylu i w Cieszynie. W Gogołowie znajdują się pokłady piasku wykorzystywane jako materiał budowlany dla lokalnych potrzeb.

c/ zasoby

Bardzo ważnym i cennym elementem wzbogacającym zasoby środowiska naturalnego gminy są lasy, które zajmują ok. 28% jej powierzchni.

Znaczne partie zalesione odznaczają się bardzo wartościowymi cechami m.in. wysokim stopniem naturalności, występowaniem w formie szeregu roślin chronionych, oraz pewnymi osobliwościami geomorfologicznymi jak skałki i piaskowce kwalifikujące się do ujęcia jako pomniki przyrody

Pomniki przyrody żywej-istniejące:

Glinik Średni	dąb szypułkowy i bezszypułkowy /3 sztuki/
Lubla	dęby szypułkowe /3 sztuki/
Kobyle	lipy szerokolistne /2 sztuki/ i dąb szypułkowy

Glinik Dolny	sosny wejmutki /2 sztuki/, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy oraz jawory /2 sztuki/ zlokalizowane w parku podworskim
--------------	--

Pomniki przyrody żywej –projektowane:

Kobyle	grab zwyczajny-lokalizacja w parku podworskim,
Fryszak	dąb szypułkowy-lokalizacja przy ulicy
Gogołów	lipy drobnolistne /4 sztuki zlokalizowane na terenie cmentarza/, stanowisko jaskółki brzegówki /lokalizacja przy lesie-w rejonie wyrobiska piasku/, lipy drobno listne /4 sztuki zlokalizowane obok cerkwi, dąb szypułkowy – lokalizacja przy drodze,
Stepina -	stanowisko pióropusznika strusiego,
Glinik Dolny	grab zwyczajny zlokalizowany w parku podworskim, modrzewie europejskie /2 sztuki/, klony zwyczajne /2 sztuki/, lipa drobnolistna /2 sztuki/
Lubla	- lipa drobnolistna zlokalizowana obok zabudowań, lipa drobnolistna zlokalizowana w obrębie zabudowań, dąb szypułkowy i lipa drobnolistna zlokalizowana na terenie cmentarza, lipy drobnolistne /2 sztuki/ zlokalizowane przy kościele, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy /3 sztuki./ zlokalizowane w parku podworskim.

Obiekty przyrody nieożywionej –projektowane

Skałki piaskowca zlokalizowanego w północnym rejonie wsi Kobyle.

Lokalizację w/w elementów przedstawiono na planszy graficznej nr 5 pt. „Zasoby środowiska przyrodniczego”

d/ stan środowiska

Na stan środowiska wpływają: higiena powietrza atmosferycznego, stan wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, szaty roślinnej – we wzajemnych współzależnościach.

Równocześnie na ten stan mają wpływ różne elementy zagospodarowania występujące na terenie gminy. Są to głównie: droga wojewódzka Rzeszów Krosno, linia energetyczna wysokiego napięcia 400 kV oraz istniejące wysypisko śmieci.

Powietrze atmosferyczne

Czynnikami mającymi wpływ na higienę atmosfery są zanieczyszczenia pyłowe i gazowe, hałas oraz promieniowanie elektroenergetyczne.

Wg raportu o stanie środowiska z 1997 roku sumaryczna emisja zanieczyszczeń pochodzących z terenu gminy wyniosła ok. 0.02% całkowitej emisji z terenu województwa rzeszowskiego i należy do najniższych spośród wszystkich gmin.

Na jakość powietrza wpływają również hałas pochodzący z różnych źródeł związanych z terenami osiedleńczymi oraz zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji związane z przebiegającą przez teren gminy drogą wojewódzką Rzeszów-Krosno. Są to zagrożenia lokalne dotyczące terenów położonych w bezpośrednim otoczeniu drogi. Również promieniowanie linii 400 kV szkodliwe dla organizmów żywych dotyczy pasa terenu (ok. 50 m) bezpośrednio położonego pod linią (patrz: rozdz. „Teleenergetyka”).

Gleby

Ze względu na urozmaiconą konfigurację obszaru gminy gleby w jej obrębie narażone są na intensywne procesy erozyjne, pod wpływem których następuje ich degradacja.

Wg badań Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Rzeszowie poziom zawartości metali ciężkich: kadmu, miedzi, chromu, niklu, ołowiu, cynku oraz aktywności promieniotwórczej w glebach gminy nie przekracza tzw. poziomu zawartości naturalnej charakterystycznej dla Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego.

Wody powierzchniowe i podziemne

Przeważający obszar gminy położony jest w zlewni Wisłoka wraz z jego lewobrzeźnymi dopływami, jedynie mały fragment zachodniej części gminy leży w zlewni Wisłoki (potok Gogołówka).

Przez teren gminy przepływa rzeka Wisłok prowadząca wody mocno zanieczyszczone. Wg oceny ogólnej określone są jako wody nie odpowiadające normom (n.o.n.).

W obrębie doliny Wisłoka występuje zagrożenie zalewaniem wodami powodziowymi Q_1 % (100-letnimi. W ich zasięgu znajduje się istniejące wysypisko odpadów w m. Kobyle, stanowiące duże zagrożenie dla środowiska.

Również w dolinie Wisłoka znajdują się struktury geologiczne o zwiększonej zasobności w wody podziemne. W ich obrębie wyznaczono orientacyjny zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Dolina Wisłoka, którego fragment położony jest na terenie gminy. Z powyższych względów sprawa likwidacji wysypiska odpadów jest koniecznością.

Szata roślinna

Miernikiem stanu zanieczyszczenia środowiska (głównie powietrza) są lasy, w których następuje uszkodzenie aparatu asymilacyjnego drzew tzw. defoliacja a przez to zahamowanie procesów życiowych drzew.

Wszystkie lasy na terenie gminy są drzewostanami zdrowymi wykazującymi 10% uszkodzeń.

Większość lasów położonych w obrębie gminy stanowią tzw. lasy ochronne głównie glebo i wodochronne.

Szczególną rolę w terenach otwartych odgrywają trwałe użytki zielone położone w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych z towarzyszącymi im zadrzewieniami stanowiącymi miejsca bytowania i drogi migracji flory i fauny. W związku z powyższym należy objąć je ochroną przed zmianą użytkowania, zmianą stosunków wodnych oraz likwidacją w ich obrębie roślinności drzewiastej a w szczególności grup starodrzewów.

e/ funkcjonowanie środowiska

W funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego zasadnicze znaczenie na terenie gminy ma struktura ekologiczna krajobrazu w tym wielkość i wzajemny układ różnego typu ekosystemów.

Na terenie gminy można wyróżnić:

- ekosystem leśny
- ekosystemy łąkowo-wodne
- ekosystemy wód płynących /korytarz ekologiczny rzeki Wisłok/

W/w ekosystemy tworzą bardzo specyficzny i bardzo atrakcyjny krajobraz gminy, decydują o jej tożsamości i wartości. Są one czytelne w terenie i w znacznej mierze zachowują swoją naturalność.

Ekosystem leśny jako największy na terenie gminy i najbardziej widoczny w krajobrazie obejmuje centralną część gminy i przebiega na kierunku wschód-zachód. Stanowi fragment krajowego ekosystemu i jest jednym z ważniejszych elementów składowych sieci ekologicznej ECONET.

Ekosystemy łąkowo-wodne związane są z dopływami rzeki Wisłok tj. potokiem Lubla i Stępina i mają układ równoległy do ekosystemu leśnego, stanowiąc również ważny element krajobrazu gminy.

Powyższe ekosystemy łąkowo-wodne łączą się z doliną rzeki Wisłok, która na terenie gminy jest częścią korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym.

Korytarz ekologiczny rzeki Wisłok przecina ekosystem leśny poprzecznie tworząc w punkcie przecięcia tzw. „BRAMĘ FRYSZTACKĄ” stanowiąc unikalny fragment krajobrazu w skali gminy i regionu.

O ile ekosystem leśny i większa część ekosystemów łąkowo-wodnych zachowały swoją naturalność i nie są zagrożone procesami urbanizacyjnymi, o tyle korytarz ekologiczny rzeki Wisłok przez który przebiega droga krajowa Rzeszów-Krosno i linia kolejowa Rzeszów-Jasło jest zagrożony nadmierną ekspansją budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego i infrastruktury /wg. koncepcji studium zagospodarowania przestrzennego woj. rzeszowskiego jest to strefa kształtowania pasma rozwoju społeczno-gospodarczego/. Dlatego wskazane byłoby przyjąć określoną politykę przestrzenną dla w/w obszaru mającą na celu zapewnienie warunków dla jego zrównoważonego rozwoju..

Ilustracją graficzną w/w problemów jest plansza nr 10 „Ekologiczne bariery rozwoju przestrzennego”.

Dla ochrony zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy ustanowiono:

1. Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną.
2. Rezerwat „Góry Chełm”.
3. Pomniki przyrody ożywionej
4. Lasy ochronne.

2.2.3. ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Przez zasoby środowiska kulturowego należy rozumieć trwałe elementy zagospodarowania obszaru lub struktury przestrzenne o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. W przypadku gminy Frysztak zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości, świadczącej o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Charakterystyka poszczególnych miejscowości:

Cieszyna była łańcuchówką. W centralnej części wsi zachowane zostały: obszar nawsia, częściowo już zabudowane i drogi zagumienne stanowiące pozostałość po wcześniejszym ustroju niwowym.

Walory sprzyjające wczesnemu zasiedleniu wsi potwierdzają liczne tu znaleziska archeologiczne.

Zabytki i wartościowe zespoły.

1. Kapliczka obok domu nr.116, mur. 2 poł. XVII w. lub pocz. XVIII w. remont 1975r
2. **Zespół niemieckiego schronu kolejowego** z okresu II wojny światowej –strefa obronna:
 - a/. schron piechoty obok domu nr 203, żelbet, 1940-1941r.
 - b/ schron bojowy obok domu nr.201, żelbet, 1940-1941r.
 - c/ schron bojowy obok domu nr.199, żelbet, 1940-1941r.
 - d/ schron bojowy, obok domu nr.47, żelbet, 1940-1941r.
 - e/ reszty nasypów kolejki do kopalni rudy, następnie do schronu, po wojnie do kamieniołomu-dobrze zachowane pomiędzy linią kolejową a główną szosą, reliktowe na terenie wsi.
3. Dom nr.17 wł. Maria Lam para, drewno 1932r.
4. Dom nr.35 wł. Franciszek Seremet, drewno ok.1919r.
5. Dom mieszkalny nr.80, drewn. zbud. w 1942r. przez majstra Władysława Kmuna wł. Tadeusz Gruszczyński .
6. Chałupa nr.101, drewn., 1899r, 2 ćw. XX w zmieniony dach, wł.Tadeusz Majewski.
7. Dom mieszkalny z oborą nr.104, drewn, koniec XIXw. Remontowany w 1970r. wł. Alfred Godek.
8. Chałupa nr.186 ,drewn., kryta strzechą, wewnątrz tradycyjne wyposażenie z glinianym piecem z „kapą”, XIX/XX w, wł. Wiktoria Szmyd.
10. **Zespół dawnego folwarku z gorzelnią:**
 - a/ budynek gorzelnii, mur. poł.XIXw., rozb. XIX/XX w. i po 1945r.
 - b/ magazyn zboża ,kam.1899r.
 - c/ starodrzew,
 - d/ pozostałość stawu.
 - Krzyż pamiątkowy Insurekcji Kościuszkowskiej obok domu nr.78, kam/żelazo 1890r. wł. Wiesława Błoniarz.
 - Kapliczka na pniu lipy, obok domu nr.161, drewn. z drewn. figurą Chrystusa ,po II wojnie
 - Zagroda nr.21, Józefa Sobol
 - a/ chałupa, drewniana z tradycyjnym wyposażeniem ,2poł.XIXw.
 - b/ stodoła, drewniana, kryta strzechą, 2poł.XIXw.
 - Dom mieszkalny nr 32, drewn, ok.1900r. 2 ćw. XX w. przebudowany, wł. Jan Dziko.

- Dom mieszkalny nr 82, drewniany, 1ćw. XX w., 2ćw. XX w. przebudowany wł. Władysława Konopacka.
- Dom mieszkalny nr 89 drewniany, ok.1930r. wł. Bernadetta Giera ,ostatni z pięciu domów cygańskich istniejących w Cieszynie przed 1939r.
- Chałupa nr.95 drewniany,ok.1925r. wł. Roman Anek.
- Chałupa nr.97 drewniany, XIX/XX w, wł. Tomasz Legenda.
- Dom mieszkalny nr 112 drewniany, ok.1925r, wł. Krystyna Majewska.
- Dom mieszkalny nr 135,drewniany, ok.1928r, wł. Adam Pacia.
- Dom mieszkalny nr 150,drewniany, 1ćw,XXw,wł,Marek Wójcie.
- Dom mieszkalny nr 173, dawny młyn wodny /zachowane urządzenia/ przejściowo szkoła, drewniana, pocz. XX w, wł. Władysław Piknik. *W obejściu pozostałość młynówki oraz kamienna piwnica.*
- Dom mieszkalny nr 174,drewniany, ok.1925r, wł. Teresa Ziarnik.
- Stodoła w zagrodzie nr 194, drewniany, 4ćw. XIX w, pokrycie dachowe zmienione po 1960r, wł. Maria Zdrada.
- Dom mieszkalny nr 231 drew,1934r,wł.Janina Jamrogowicz.
- Relikty średniowiecznego układu wsi:
 - a/ **obszar nawsia**, częściowo zabudowany
 - b/ drogi zagumienne.

Glinik Dolny - wieś o rozproszonej wśród pagórków zabudowie, z licznymi przysiółkami, położona w łagodnym krajobrazie o licznych miejscach widokowych. Obszar dworski, dawne wójtostwo, jest oddzielony od układu ruralistycznego wsi i położony od niego w kierunku południowo-wschodnim. Oddzielenie to jest charakterystyczne dla wczesnych lokacji na prawie niemieckim. Wieś w połowie XIX w. była administracyjnie związana z Frysztakim a nawet funkcjonująca częściowo jako jego przedmieście.

Zabytki i wartościowe zespoły:

- 38. Kapliczka obok P.Gurgacz Emilii,mur.1936r.
- 39. **Park dworski** - naturalistyczny z zachowanym drzewostanem: sosny, modrzewie, klony, stara lipa—zdeastowany.
- 40. Zagroda nr.180/d.nr.64/ drewniana, pocz. XX w, wł. Maria Ząbik.
- 41. Dom mieszkalny nr.102,drewniany, z gankiem, w którego szczycie półsłonko i płasko rzeźbiony sokół, 1ćw. XXw, wł. Władysław Szare.
 - ◆ - nawsie będące najlepiej zachowaną pozostałością pierwotnego XIII w, układu wsi.
 - ◆ - we wschodnim krańcu ślady stawów młyńskich oraz młynówki.
 - ◆ - nawsie w przysiółku Budy będące częścią rozległego nawsia ciągnącego się od zachodu granicy Lubli do Twierdzy /w okolicy dawnego młyna wodnego/
 - ◆ - reszta cmentarza cholerycznego ,założenie zielone, reszty nagrobków, XIXw. między innymi Błażeja Szarka z 1885r.
 - ◆ - pozostałości kirkutu , założenie zielone, reszty macew XIXw.
 - ◆ - dawny trakt handlowy z Frysztaka do Jasła. Częściowo pokrywa się z obecną drogą z Twierdzy do przysiółków Łysa Góra i Granice.
 - ◆ - zespół cegielni, wł. Mikuszewski,mur,ok.1920r.
 - a/ komin murowany
 - b/ skład cegieł—warsztat drew/mur,
 - c/ budynek pomocniczy, mur.
 - ◆ dawna apteka z częścią mieszkalną /obecnie kancelaria szkoły podstawowej /nr.15.

- ◆ dom mieszkalny nr 7 drewno-mur przed 1914r,ok.1920r dobudowana murowana eklektyczna dobudówka wł. Kazimierz Longosz ,użytkownik Anna Kuternoga Nr.29.
- ◆ chałupa nr117 /dawny nr.3/ drewniany, XIX/XX w., wł. Kazimierz Majocha.
- ◆ dom mieszkalny nr.228, drewniany, koniec XIX w., przekształcony, wł. Maria Frodyma.
- ◆ chałupa nr 262 drewniana, XX w, wł. Joanna Kostecka.
- ◆ chałupa nr.265 drewniana, 1904 r , wł. Maria Stasiak.
- ◆ kapliczki i krzyże.

Glinik Średni - wieś położona wśród wzgórz. Tradycyjna zabudowa chłopska zniszczona ,zachowane zaledwie nieliczne drewniane budynki z okresu międzywojennego oraz kapliczki. Z analizy dawnych map wynika ,że rozłogi pól po północnej stronie wsi stanowią kontynuację rozłogów pól Glinika Dolnego, zaś południowo zachodnia część układu pól jest wyraźną kontynuacją pól Glinika Górnego. Świadczy to o stosunkowo późnym wyodrębnieniu tej wsi. Istniejące tu ślady nawisła stanowią część wielkiego nawisła, które przebiegało przez wszystkie Gliniki.

Zabytki i wartościowe zespoły.

46. Kapliczka p.w. św. Józefa.
47. Zagroda kowalska:
 - a/ dom drewniany 1904r,
 - b/ kuźnia drewniana 1904r., zachowane pełne wyposażenie kowalskie z kompletem narzędzi, wł. Adam Górnicki.
48. Zagroda nr 10 wł. Andrzej Bieszczad, dom rozebrany, zachowana piwnica murowana, 1914r., studnia betonowa 1914r.
49. Zagroda nr 27 wł. Kamila Gira
 - a/ chałupa drewniana, kryta strzechą –koniec XIX w.,
 - b/ stodoła drewniana, pierwsza ćw. XX w.
50. Dom nr 122 wł. Marek Obala, drewno ok.1910r.
 - ◆ Pozostałość średniowiecznego układu wsi z zachowanym nawisem oraz drogami zagumiennymi,
 - ◆ Krzyż z piaskowca z płaskorzeźbami św. Apolonii, Józefa, Franciszka, kam.1895 r, nr 34, fundowany przez Józefa i Apolonię Antosz.
 - ◆ Krzyż drewniany pod dwiema lipami, w miejscu utrwalonym w tradycji ,z ozdobną kapliczką.
 - ◆ Zespół budynków w przysiółku Kamieniec:
 - a/ dom mieszkalny nr 56 drewniany, ok.1930 r, wł. Józef Zbylut,
 - b/ dom mieszkalny nr 58 drewniany, ok.1930r, wł. Jan Michalec
 - c/ dom mieszkalny nr 59.drewniany, ok.1930 r, wł. Bożena Wątor
 - d/ dom mieszkalny oraz stodoła nr 60 drewniany, ok.1930 r, wł. Józef Wątor.
 - ◆ Zespół budynków w części wsi zwanej w XIX w. Place Domowe
 - a/ dom mieszkalny nr 93 drewniany, II ćw. XX w, wł. Maria Kielar,
 - b/ dom mieszkalny nr 94 drewniany, II ćw. XXw, wł. Helena Ostrowska,
 - c/ dom mieszkalny nr 95 drewniany, 1939r. wł. Tadeusz Mikuszewski,
 - ◆ Zespół budynków w przysiółku Potok
 - a/ chałupa nr 97 drewniana, I ćw. XX w, wł. Marian Ząbik, w otoczeniu ogród botaniczny z licznymi okazami egzotycznych roślin,

- b/ kapliczka drewniana, z metalową figurką Chrystusa, obok nr. 98,
- c/ dom mieszkalny nr 112 drewniany, ok. 1930 r.
- d/ dom mieszkalny nr 113 drewniany, ok. 1930 r, wł. Mieczysław Zieliński,
- e/ chałupa nr 142 o tradycyjnym układzie wnętrza, drewniany, I ćw. XX w., w przysiółku Sztukówka..
- ◆ Budynki w przysiółku Sztukówka:
 - a/ dom mieszkalny nr 120 drewniany, o tradycyjnym układzie wnętrza, I ćw. XX w.
 - b/ dom mieszkalny nr 130 drewniany, ok. 1930 r., wł. Władysław Czech.
 - c/ drewniana kapliczka z figurką Matki Boskiej, na pniu lipy obok nr.130.
- ◆ Chałupa nr 149 drewniana, kryta strzechą o tradycyjnym układzie wnętrza, 1895 r., w przysiółku Granice, wł. Mieczysław Ignarski.

Glinik Górny - wieś wśród rozległych pagórów o wybitnych walorach krajobrazowych. Analiza map katastralnych ukazuje wieś o leśno-łanowym układzie, pierwotnie stanowiącą jedną całość z Glinikiem Średnim. Wieś jest rozdzielona nawsiem, na którym istniał rozległy staw. Nawsie dzieli rozłogi wsi na część północną i południową. Cechą charakterystyczną rozłogów tej wsi jest jej powiązanie bądź to z rozłogami i drogami Glinika Średniego, bądź Gogołowa, wskazującą wyraźnie na jej pierwotną niesamodzielność i przestrzenny związek jej układu ruralistycznego z obecnie osobnymi wioskami.

Zabytki i wartościowe zespoły:

- 42. Kapliczka murowana, II poł. XIX w., obok domu nr 1
- 43. Kapliczka obok domu 128, Wiktorii Dykas.
- 44. Dom mieszkalny nr 125, drewniany, 1886 r., wł. Lucyna Błażejowska.
 - ◆ Pozostałość średniowiecznego układu wsi z zachowanym nawsiem oraz drogami zagumiennymi.
 - ◆ Dwa krzyże przydrożne w pobliżu szkoły, drewniane, współczesne w miejscu tradycyjnym /mapa katastralna/
 - ◆ Dom mieszkalny nr 150 drewniany, 1936 r., wł. Zofia Stadnicka. Obok efektownej dekoracji ganku posiada znaczenie pamiątki historycznej z okresu walk w II wojnie światowej.
 - ◆ Zespół budynków w przysiółku Folwark /teren dawnego Folwarku Bodkówka/:
 - a/ chałupa nr 119, drewniana, kryta strzechą, I ćw. XX w., wł. Wojciech Bukowski.
 - b/ dom mieszkalny nr 120, drewniany, I ćw. XX w.
 - c/ dom mieszkalny nr 122, drewniany, I ćw. XX w, wł. Jan Bukowski.
 - d/ spichlerz obok domu nr 122, drewniany, I ćw. XX w., przeniesiony z zagrody nr 119.
 - e/ dom mieszkalny nr 124, drewniany, II ćw. XX w.
 - f/ dom mieszkalny nr 125, drewniany, 1886 r., wł. Lucyna Błażejowska.
 - g/ chałupa nr 126, drewniana, I ćw. XX w., wł. Wojciech Kuś.
 - ◆ Chałupa nr 59, w przysiółku Kamieniec, drewniana, o tradycyjnym układzie wnętrza, 1928 r., wł. Maria Walicka.

Gogołów - wieś położona w łagodnym pejzażu o niewielkim, malowniczym zalesieniu, jest przykładem dobrej dyspozycji ruralistycznej. Podzielona na dwie części: Kamieniec i Podziele Gogołów stanowi jedyny na tym terenie przykład wsi leśno-łanowej. Cechą charakterystyczną układu wsi jest rozmieszczenie na obu skrajach areálu osobnych nadziałów - kościelnego i dworskiego.

Szczególną rolę w przestrzeni wsi odgrywa zespół kościołów wraz z plebanią.

Zabytki i wartościowe zespoły.

51. **Zespół kościoła parafialnego**, /wpis do rejestru zabytków–nr A-778 z dn. 6.09.1974r./:
 - a/ kościół parafialny p.w. św. Katarzyny, drewniany, z 1672 r., zbudowany przez Stanisława Charchułowicza,
 - b/ ogrodzenie z bramką , murowane, 1874-1881r.
 - c/ dzwonnica z bramą, murowana, 1874-1881r.
 - d/ kaplica, drewniana, koniec XIX w.
 - e/ starodrzew, XIX w.
52. Zespół cmentarza z klasycystyczną kaplicą - mauzoleum Denkerów, murowana, 1869 r. nagrobkami kamiennymi, XIX i XX w. oraz grobowcami /m.in. gen. Kruszewskiego/ i zabytkowymi drzewami.
53. Kapliczka koło budynku nr 97 murowana, 1880r., fundowana przez Józefa i Wiktorię Malikowskich.
54. Stara szkoła murowana, XIX w.
55. Chałupa nr.81, drewniana, 1899 r., wł. Zofia Lejkowska.
56. Zagroda nr 191, wł. Tadeusz Dyka:
 - a/ chałupa, drewniana, kryta strzechą przerobiona z dymnej w 1927r.
 - b/ bróg kryty strzechą,
 - c/ piwnica kamienna.
57. Zagroda nr.50, wł. Tadeusz Malinowski:
 - a/ chałupa, drewniana, ok.1880 r., później przerobiona,
 - b/ stodoła, drewniana, ok. 1890 r.
 - c/ stajnia, drewniana, I ćw. XX w.
58. Dom drewniany, nr 112, wł. Tybru Dariusz, 1904 r.
59. Dom drewniany, nr164, wł.. Filipin Suska, XIX - XX w.
60. Zagroda nr.227, wł. Stanisław Obroń, 1930r.
 - a/ dom drewniany, po 1930 r., oszalowany
 - b/ stodoła kryta strzechą , I ćw. XX w.
61. Dom nr.260,wł.Michalina Pieniądz drewniany, IV ćw. XIX w.
62. Kuźnia w zagrodzie nr 173, drewniany, 1947 r., wł. Edward Niekowal.. Zachowany miech kowalski i częściowo narzędzia.
 - ◆ Pozostałość średniowiecznego układu wsi z zachowanymi drogami zagumiennymi.
 - ◆ Plebania o cechach późno klasycystycznych, murowana,ok.1910 r., zniekształcona po 1980 r. W otoczeniu zachowany układ przestrzenny folwarku wraz z grupami drzew.
 - ◆ Figura Matki Bożej obok nr.45, fundowana przez Ludwikę Krzywińską.
 - ◆ Cmentarz choleryczny z 1832r.z pochówkami kilku żołnierzy z II wojny światowej /na gruncie Cecylii i Antoniego Bonczarów oraz Marii Gliwskiej /Gogołów nr109/ na skraju cmentarza kapliczka.
 - ◆ Krzyż przydrożny drewniany, ze sceną pasyjną, na Dziale.
 - ◆ Chałupa nr 179 drewniany, ok.1898r. wł. Józef Piasecki.
 - ◆ Chałupa nr 181 drewniany, ok. XIX/XX w., wł. Bronisław Piasecki.

- ◆ Chałupa nr.233 drewniana, pocz. XX w., wł. Maria Sokołowska.

Huta Gogołowska - mała osada położona wśród wzgórz i lasów. Według miejscowych podań w XVI w. istniała huta szkła. Bryłki szklane znajdowano w pobliżu kapliczki obok nowego kościoła i tam legenda lokalizuje hutę. Drogi wewnątrz wsi tworzą układ promienisty, zbiegający się w centralnej części, w pobliżu pierwotnego zakładu przemysłowego.

Zabytki i wartościowe zespoły.

- ◆ Wzgórze z tarasem ziemnym stanowiące ślad po hucie szkła, w jego najbliższej okolicy znajduje się kawałki wytopionego szkła.
- ◆ Krzyż przydrożny, drewniany, o niezwykle tradycyjnej formie z kapliczką domową, fundowaną po 1946r. przez Cuhana, wł. .Agnieszka Baron, Huta Gogołowska 83.
- ◆ Krzyż drewniany, z I ćw. XX w., obok nr. 39 - z drewnianym świątkiem, metalowymi krzyżem równoramiennym i czaszką.
- ◆ Krzyż drewniany, na rozstaju, na Porębach, z figurką Chrystusa.
- ◆ Kapliczka domowa na klonie z drewnianą figurką Chrystusa.
- ◆ Zagroda nr 1, na starym siedlisku o dużych walorach krajobrazowych, właściciel nieustalony :
 - a/ stodoła, drewniana, kryta strzechą, ok.1930r.
 - b/ dom mieszkalny, drewniany, ok.1930r.
- ◆ Zespół budynków w przysiółku Podlas
- ◆ Zagroda nr 56, wł. Kazimiera Mendelowska :
 - a/ chałupa drewniana, 1906r.
 - b/ stodoła /nowa/
 - c/ piwnica kamienna
- ◆ Zagroda nr 62, wł. Jan Ciosek:
 - a/ chałupa drewniana, I ćw. XX w.,
 - b/ stodoła drewniana, II ćw. XX w.,
 - c/ piwnica kamienna,
- ◆ Dom nr 64, drewniany, 1946 r., z ozdobnym oszalowaniem, szczytem oraz zakończeniami belek stropowych podtrzymujących okap, wł. Kazimierz Pająk.
- ◆ Dom nr 65, drewniany, 1946 r. o cechach podobnych do nr. 64 wł. Sylwester Zieliński.

Kobyle - malownicza wieś o rozrzuconej zabudowie, bogatej szacie roślinnej, leśnych rozłogach pól. Wśród wzgórz znajdują się partie skałek piaskowcowych i nieczynny już kamieniołom. Najbardziej interesujące jest dawne centrum wsi, na które składają się zespoły dworu i szkoły, kaplicy, pomnika wraz z resztami stawów /szkolnego i dworskiego./

Zabytki i wartościowe zespoły:

- ◆ Zespół w pobliżu dworu i szkoły o wartościach krajobrazowych i zabytkowych.
- 63. Kaplica murowana, I poł. XIX w. obok nru.3.
- 64. Kapliczka obok nr 124 kamień 1914 r.
- 65. Szkoła murowana, ok. 1872 r. oraz:

- ◆ pomnik, kamienny obelisk „W dziesięciolecie odrodzenia Polski” 1918-1928 na rozstaju dróg,
 - ◆ pozostałość stawu dworskiego, tzw. Bagienko,
 - ◆ pozostałość stawu szkolnego, zwane „stawek”
66. Dwór murowany, 1922 r., wg proj. Bohaczka z resztami ogrodu z dębem szypułkowym i dwoma lipami, będącymi uznanymi zabytkami przyrody, śladami nowatorskiej gospodarki przed 1939r.
67. Chałupa nr 89 wł. Kazimierz Tomkowicz.
- ◆ Zespół zabudowy Zagórza, złożony z domów pochodzących z okresu przed I wojną św. oraz międzywojennego:
 - a/ chałupa nr 86, wł. Józef Żurek,
 - b/ chałupa nr 90, wł. Leokadia Kawa,
 - c/ chałupa nr 93, wł. Józef Kasza,
 - d/ chałupa nr 95, wł. Władysław Banderowski,
 - e/ chałupa nr 98
 - ◆ Zagroda na Piaskowej Górze nr 77, wł. Heleny Tomkiewicz cechuje się znaczną malowniczością położenia. Składa się z:
 - a/ chałupy z 1920r.
 - b/ budynku gospodarczego, drewnianego, zbudowanego po 1946r.
 - c/ piwnicy kamiennej z XIX w.
 - ◆ Zabudowa przysiółka Zadworze, złożona z domów z okresu międzywojennego:
 - ◆ a/ chałupa nr 111, drewniana, wł. Julian i Kamila Ogorzałek,
 - ◆ b/ stodoła nr 114, drewniana, wł. Jedziniak,
 - ◆ c/ chałupa nr 116, drewniana, opuszczona,
 - ◆ d/ kapliczka słupowa z 1914r,
 - ◆ e/ kapliczka zawieszona na lipie, naprzeciw nr 114.
 - ◆ Zabudowa przysiółka Rzym - domy z lat 30-tych XX w. :
 - ◆ a/ dom drewniany, nr 43,
 - ◆ b/ dom drewniany, nr 45,
 - ◆ c/ dom drewniany, nr 46.
 - ◆ Dom drewniany, nr 56 z lat 30-tych XX w., w przysiółku Działy .
 - ◆ Chałupa nr 29 z I ćw. XX w., wł. Tadeusz Lechowicz.

Lubla - jest to wieś o stosunkowo mało urozmaiconym krajobrazie przyrodniczym /wyjątek stanowią niektóre partie Bukowego Lasu/ i bardzo bogatej, jakkolwiek zubożonej w warstwie materialnej /zabytki, domy użyteczności społecznej/ panoramie kulturowej.

W Lubli był znaczny obszar dworski, dobrze zagospodarowany po 1934r. We wsi istniało wyraźnie zarysowane centrum, na które składał się zespół dworski z ogrodem, folwarkiem i stawami rybnymi, szkoła, kościół i cmentarz. Istnieje obecnie kościół i budynek szkoły. W obszarze dawnego ogrodu dworskiego liczne stare dęby, wzdłuż drogi gęste szpalery, głównie lipowe, przechodzące w zadrzewienie części wsi, zwanej „Na górze”.

Zabytki i wartościowe zespoły:

68. **Kościół parafialny p. w. Św. Mikołaja**, drewniany, II poł. XV w. Wieża z 1793 r., zniszczona w czasie działań frontowych II wojny światowej, zrekonstruowana w

- 1996r. W skład zespołu wchodzi budynek murowanej plebani z 1841r., przebudowany w 1941r. - wpisany do rejestru zabytków nr A-2 z dnia 15 10 1948 r.
69. Kapliczka obok budynku Tadeusza Reczka, murowana, IV ćw. XIX w.
 70. Kapliczka obok nr 453 drewno.
 71. Kapliczka przy drodze do kościoła murowana. Kapliczka szafkowana na drzewie obok nr 153.
 72. Zespół szkoły wiejskiej:
 - a/ budynek szkoły, mur.ok.1872r.
 - b/ brama wjazdowa w formie dwu słupów, murowana, koniec XIX w.
 - c/ znajdująca się na sąsiedniej posesji kamienna piwnica, koniec XIX w.
 73. **Pozostałości założenia dworskiego** krajobrazowego parku /reszty/ - szpalery dębów na terenie dawnego folwarku i szpalery dębów i lip przy drodze „Na górę”.
 74. Zagroda nr 357, wł. Reczek Władysław złożona z chałupy drewnianej z 1888 r. o starym zrębie i zmienionym dachu oraz drewnianej zrębowej stodoły z 1937 r., krytej strzechą.
 75. Zagroda nr 358, wł. Zofii Szerłaż złożona z chałupy drewnianej, z 1888 r. zrębowej, krytej strzechą oraz stodoły z 1890 r., o takiej samej konstrukcji i pokryciu dachu.
 76. Dom nr 26, wł. Kazimierz Gaweł drewno, 1880 r.
 78. Dom nr 64, wł. Maria Głowacka, murowany, IV ćw. XIX w.
 79. Dom mieszkalny nr 86, z II ćw. XX w., drewniany, oszalowany, wł. Eleonora Swidrak.
 80. Dom nr 148, wł. Kozik Józef, drewniany, 1925 r.
 81. Chałupa nr 353 z 1897 r., przeniesiona z Sieklówki, drewniana. O konstrukcji zrębowej, dach kryty strzechą, wł. Kazimierz Ziarko.
 82. Młyn zbożowy elektryczny /dawniej wodny/, nr.143 /dawny nr65/ murow.ok.1910r., ok. 1970 r., zmodernizowany, wł. Czesław Tamerla.
 - ◆ Cmentarz; przy drodze dojazdowej krzyż przydrożny z zawieszonym na nim rzeźbionym krucyfiksem, nagrobki kamienne, rzeźbione i krzyże kowalskiej roboty, częściowo zachowane stare drzewa.
 - ◆ **Dawny trakt handlowy** z Frysztaka do Jasła z odgałęzieniem do Kołaczyc /w centrum wsi/. Na odcinku od granicy z Glinikiem na północy do centrum zachowany jest jako polna droga o nieprzeciętnych walorach krajobrazowych.
 - ◆ Dolny przebieg traktu pokrywa się generalnie z obecnymi drogami do Jasła i Kołaczyc.
 - ◆ Pozostałości dawnego centrum wsi:
 - a/ staw dworski z przed 1780r.
 - b/ kapliczka murowana z IV ćw. XIX w. o nikłych cechach neogotyckich, przy skrzyżowaniu dróg.
 - ◆ Zespół dawnego nawsia zachowanego wzdłuż potoku od granicy z Sieklówką na zachodzie po granicę z enklawą Glinika Dolnego na wschodzie.
 - ◆ Zabudowa wsi wzdłuż drogi do Jasła na północnym obrzeżu wschodniej części nawsia. W tej grupie należy wymienić :
 - a/ dom mieszkalny nr 188 drewniany z prawdopodobnie zachowanym dziewiętnastoletnim zrębem,
 - b/ dom mieszkalny nr 403 drewniany o charakterystycznym dla okolic Frysztaka zdobieniu szczytu dachu „wschodem słońca” o licznych promieniach,
 - d/ dom mieszkalny nr 443, powyżej którego znajduje się opuszczony, zniszczony dom, wł. Dominika Henzela o wtórnie wstawionej konstrukcji przysłupowej i bardzo tradycyjnym detalu.
 - e/ dom mieszkalny nr 446 drewniany ,

- f/ zagrodę nr 453, która jest starym, malowniczym siedliskiem, złożonym z drewnianego domu mieszkalnego i stajni z ok. 1935 r., starej studni oraz drewnianej kapliczki z XIX w., wł. Zdzisława Karasia,
- g/ dom mieszkalny nr 245 drewniany, nr 245 z 1938 r., w sąsiednim przysiółku Siarkówka, część płn-wsch.
- ◆ Po przeciwnej stronie nawsia, w pld-wsch. Krańcu wsi zachowały się :
 - a/ zagroda nr 7 złożona z domu drewnianego z 1939r., zrębowej stodoły z I ćw. XX w., spichlerzem i chlewem z II ćw. XX w. oraz piwniczką z ozdobnym kamiennym portalem , wł. Jan Koź.
 - b/ dom nr 26, drewniany z I ćw. XX w.
 - ◆ Fragment wsi „Na górze”- od parku dworskiego do granicy z Sieklówką - dom mieszkalny w zagrodzie nr 277 /dawny nr 148/, wł. Michaliny Koś, jest to zagroda złożona z domu mieszkalnego, po 1920r. /bogata dekoracja ganku/, obory, stajni, kamienno-ceglanej piwnicy, dwu starych dębów i jednej lipy /pod nr 80/
 - ◆ Zabudowa przysiółka Bukowy Las z przewagą nowych lokalizacji domów o współczesnej, często sprzecznej z tradycją formie architektonicznej. Na starych Siedliskach zachowały się:
 - a/ chałupa nr 353 z 1897 r. /pod nr 81/
 - b/ zagroda nr 357 z 1888 r. /pod nr 74/
 - c/ zagroda nr 358 z 1888 r./pod nr 75/
 - d/ stodoła nr 359 drewniana z ok.1904 r.
 - ◆ Enklawa przysiółka Bukowy Las na płn. brzegu Starej Rzeki pod lasem.:
 - a/ otoczona kultem leśna kaplica z XIX w., przy dawnej drodze do Glinika, drewniana oszalowana, wewnątrz figurki i obrazy Matki Boskiej i św. Anny.
 - b/ dom nr 345, drewniany, ok. 1945 r., zbudowany w tradycyjnym układzie z częścią mieszkalną, boiskiem i stajnią pod wspólnym dachem, na wysokiej, kamiennej podmurówce, wł. Władysława Wrona.
 - c/ drewniana kapliczka z figurką Chrystusa Frasobliwego z I ćw. XX w. na ścianie części mieszkalnej rozebranego do połowy domu nr 347.
 - ◆ Kapliczka na ścianie domu, nr 385 w przysiółku Bukowy Las –za rzeką, drewniana, z figurką Chrystusa Frasobliwego.
 - ◆ Zespół zabudowy przysiółka Sośnina, w pld-wsch. Części, składa się w przeważającej części z budynków powstałych w okresie międzywojennym, później przebudowanych na starych siedliskach. Najcenniejsze z nich to:
 - a/ dom mieszkalny nr 86, z II ćw. XX w., drewniany, oszalowany, z ozdobnym gankiem z daszkiem na czterech słupkach, dach kryty dachówką ceramiczną wł. Eleonora Świdrak
 - b/ stodoła nr 89 z II ćw. XX w. drewniana, zrębowa, z dachem krytym dachówką ceramiczną
 - ◆ Zabudowa przysiółka wzdłuż pld. Krawędzi zachodniej części nawsia, w części wsi zwanej w XIX w. Place Domowe i Krzaki. Przeważa tu zabudowa z okresu międzywojennego oraz z lat 1945-50. Wymienić tu należy:
 - a/ dom mieszkalny nr 192 /dawny 93/ drewniany, z I ćw. XX w. o konstrukcji zrębowej, w złym stanie technicznym
 - b/ dom mieszkalny nr 199 /dawny97/, drewniany, z I ćw. XX w., wł. Helena Sarna,
 - c/ dom mieszkalny nr 248 drewniany, z I ćw. XX w., wł. Zofia Szaro,
 - d/ dom mieszkalny nr 255 /dawny132/, z I ćw. XX w. drewniany, oszalowany,
 - ◆ Chałupa nr 292 z IV ćw. XIX w., wł. Wiktoria Cymbala.

Pułanki - w początkach wg map katastralnych wieś Pułanki znajdowała się w obszarze Glinika jak również związana była z Frysztakiem, prawdopodobnie jako osada pomocnicza przy Frysztaku. W okresie powojennym część Cieszyny przyłączono do Pułanek.

Położona przeważnie na dość płaskim terenie, jest słabo zalesiona i raczej monotony pejzaż.

Zabytki i wartościowe zespoły:

- 84. Dom mieszkalny – willa nr.86 wł. Mieczysław Bochenek,ok.1910r.
- 85. Dom nr.134 drewn-mur. początek XX w.
- 86. Dom nr.129 wł. Jozef Salomon drewn., koniec XIX w.
- 87. Dom nr.131 wł. Błoniarz Jadwiga drewn., pocz. XX w.
- 88. Dom nr.15 wł. Jan Jamróg drewn,1938r.
- 89. Dom nr.212 /d.36/ wł. Franciszek Dziok, drewn. 1907r.
- 91. Dawna Fabryka Zapalek, obecnie dom mieszkalny nr 38, murowany, 1870-72, wł. Urząd Gminy, Zdzisław Kut, Władysława Zagórska.
- ♦ Kapliczka na pniu lipy obok domu nr 198 z drewnianą Figurką Chrystusa Frasobliwego.
- ♦ Zagroda nr 227 /dawny nr 3/, wł. Józef Jedliński:
 - a/ chałupa, drewniana, pocz. XX w.
 - b/ stajnia, drewniana, pocz. XX w.
- ♦ Zagroda nr 243 /dawny nr 45/, wł. Eugeniusz Czech:
 - a/ chałupa, drewniana, XIX/XX w.
 - b/ stajnia i stodoła, drewniane, II ćw. XX w.
- ♦ Zagroda nr 244 /dawny nr.46/, wł. Józef Trela:
 - a/ dom mieszkalny, drewniany, ok. 1930 r.
 - b/ stajnia, drewniana, ok. 1930 r.
 - c/ stodoła, drewniana, ok. 1930 r.

Stępina -niewielka wieś ,położona u stóp otoczonej legendami góry Chełm o wybitnie malowniczym krajobrazie, zwłaszcza w jej górnej części, skąd prowadzą ścieżki na Chełm i do Jaszczurowej oraz znajdują się pozostałości nieczynnego już kamieniołomu. W okresie międzywojennym na terenie Stępiny rozpoczęto wydobywanie rudy żelaza – kopalnia została zlikwidowana przez Niemców w czasie II wojny światowej.

Wiosną 1940 r. Niemcy rozpoczęli w Stępinie i w pobliskiej Cieszynie wznoszenie oryginalnego zespołu budowli obronnych –schronu kolejowego dla pociągu sztabowego wraz z zapleczem technologicznym oraz schronów bojowych. Po wojnie schron kolejowy przejściowo pełnił funkcję magazynu oraz pieczarkarni.

Zabytki i wartościowe zespoły:

- 92. Kapliczka „na górze Chełm” drewniana, XVIII w., remont 1837 r. i po 1960 r.
- 93. **Schron na pociąg**, lata 1940-41, nieczynny ,
- 94. **Zespół schronu kolejowego** z okresu II wojny światowej:
 - a/ kolejowy schron tunelowy dla pociągu sztabowego, typu „Dombunker”, żelbet o długości ok. 400m., zbudowany w latach1940-41,

b/ schrony zaplecza technologicznego, mieszczące urządzenia zapewniające zasilanie, ogrzewanie i wentylację schronu kolejowego, połączone z nim podziemnym tunelem, żelbet 1940-41 r.

c/ schron piechoty, żelbet 1940-41 r.

96. Dom nr 57, wł. Elżbieta Armata – drewn., 1952 r.

97. Dom nr 133, wł. Adolf Zbylut – drewniany, 1952 r.

- ◆ Wiatrak nr 14a, drewniany, 1953 r., wł. Maria Nowak. Naprzeciw cmentarza, zachowane kompletne urządzenia napędowe, transmisyjne i młyńskie.
- ◆ Wiatrak nr 45, drewniany, w 1950 r. przeniesiony na obecne miejsce z Przybówki, wł. Jan Bieszczad.
- ◆ Zagroda nr 12, wł. Maria Kuternoga:
 - a/ chałupa, drewniana, ok.1904 r.
 - b/ stodoła, drewniana, kryta strzechą ok. 1904 r.
- ◆ Cmentarz choleryczny,
- ◆ Chałupa nr 42, drewniana, kryta strzechą, I ćw. XX w., wł. Edward Bieszczad,
- ◆ Dom mieszkalny nr 93, /dawny nr 96/ drewniany XIX/XX w., potem przebudowany, wł. Edward Stusik.
- ◆ Dom mieszkalny nr 70 /dawny nr 94/, drewniany, ok. 1925 r., wł. Zdzisław Bysiewicz.
- ◆ Dom mieszkalny, drewniany, II ćw. XX w., przebudowany na kościół w 1960 r.
- ◆ Kapliczka z figurą Chrystusa Frasobliwego na pniu lipy, II ćw. XX w.

Twierdza - przeważająca część zabudowy Twierdzy znajduje się wzdłuż głównej szosy z Rzeszowa do Krosna, z małym fragmentem wsi wzdłuż drogi do Jasła. W związku z bliskością Frysztaka i okresową funkcją dużej części wsi jako przedmieścia Frysztaka, obszar przylegający bezpośrednio do miasta ma charakter małomiasteczkowy. Ta zabudowa powstała w pierwszej połowie XX w.

Teren w okolicy skrzyżowania drogi głównej z drogą wjazdową do Frysztaka ma tradycję gospodarczo-przemysłową: tu był zlokalizowany browar, być może folwark, zaś w pobliżu –już na terenie Glinika –cegielnia.

Po obu stronach drogi prowadzącej do frysztackiego rynku znalazły lokalizację dwa młyny, tartak i lodownia.

Zabytki i wartościowe zespoły:

Układ przestrzenny wsi XV-XIX w.

100. Relikty średniowiecznego zamku z XIV w.- parcela nr 70, wł. Banaś-Karpierz.

102. Szkoła Ludowa murowana, 1905-1912 r., o neogotyckich cechach , obecnie podstawowa. W podwórzu przekształcony po 1950 r. budynek gospodarczy, murowany.

104. Dom nr 258, wł. Eleonora Jasińska, drewno, IV ćw. XIX w.

105. Dom nr 256, wł. Anna Kalisz, drewno 1905 r.

106. Dom nr 226, wł. Maria Garncarska drewno, koniec XIX w.

107. Dom nr 150, wł. Polak Krystyna, drewno, 1898 r.

108. Dom nr 106, wł. Lidia Skawińska, drewno XIX/XX w.

110. Dom nr 87 wł. Stanisław Włodyka, murowany, ok.1913 r.

111. Dom nr 47, wł. Maria Twardowska, drewno, pocz. XX w.

112. Dom nr 49, /dawny 100/, drewno, lata 30 XX w., wł. Adam Drożdż.

113. Dom nr 46 /dawny 101/, drewno, przed 1897 r., wł. Kazimiera Kondera.

114. Dom nr 35, /dawny 105/, murowany, pocz. XX w., wł. Maria Filip, Wiesław Wiśniowski, Stefania Poprawa.
115. Młyn Państwowych Zakładów Zbożowych, spalinowy, murowany, 1939 r., rozbudowany i zmodernizowany na elektryczny w 1959 r.
- ♦ **Fragment dawnego traktu handlowego** z Frysztaka do Jasła. Pomiędzy węzłem dróg za mostkiem na potoku Glinieckim (na granicy Twierdzy i Frysztaka) a cmentarzem cholerycznym w Gliniku Dolnym, zachowany w postaci drogi gruntowej.
 - ♦ Kapliczka p.w. Matki Boskiej; murowana, 1887 r. /naprzeciw „zameczyska”, w rozwidleniu dróg/, zbudowana zgodnie z miejscową tradycją przez Węgra Benesza z kamieni pochodzących z rozbiórki murów zamkowych.
 - ♦ **Enklawa zabudowy przemysłowej**, powstała przed I wojną światową i rozbudowana w okresie międzywojennym:
 - a/ młyn P.Z.Z. /pod nr 115/
 - b/ dawny tartak /naprzeciw młyna/, ok. 1902 r., przekształcony na młyn ok. 1930 r., po II wojnie światowej przebudowany na magazyny spółdzielcze.
 - c/ zachowana kompletnie lodownia /dawny żydowski magazyn wina i mięsa/, I ćw. XX w., wł. Zofia Szydło.
Zespół uzupełniają współczesne mu budynki mieszkalne, o charakterze małomiasteczkowym.
 - d/ dom mieszkalny willa nr.80 /dawny 72/, drewniany, ok. 1920 r., wł. Danuta Topa.
 - e/ dom mieszkalny nr 86 /dawny 77/, drewniany, pocz. XX w. - pierwotnie w zespole browaru, wł. Zofia i Helena Henzel.
 - f/ dom mieszkalny nr 87 /dawny 78/, murowany, 1914 r., z ciekawym detalem elewacji, wł. Stanisław Włodyka, zbudowany na miejscu dawnego browaru.
 - g/ dom mieszkalny nr 92 /dawny 75/, drewniany, zbudowany ok. 1935 r., wł. Aleksandra Szczepanik
 - h/ dom mieszkalny nr 106 /dawny 69/, drewniany, pocz. XX w., przekształcony ok. 1930 r., wł. Lidia Skawińska.
 - i/ dom mieszkalny nr 146 /dawny 53/, murowany, 1928 r., wł. Janina Pelc.
 - j/ dom mieszkalny nr 58 /dawny 149/, murowany, ok. 1914 r., oraz stajnia drewniana z I ćw. XX w., wł. Helena Skawińska.
 - ♦ **Zespół zabudowy o charakterze małomiasteczkowym**, stanowiący południowe przedmieście Frysztaka.
 - a/ dom mieszkalny nr.2 drewniany, z ozdobnym gankiem i oszalowaniem, I ćw. XX w., wł. Krzysztof Mili.
 - b/ domy mieszkalne nr 8 i 9 drewniane, I ćw. XX w., będące reliktem ubogiej żydowskiej zabudowy.
 - c/ dom mieszkalny, nr 41, drewniany, oszalowany z ozdobnym detalem ściany szczytowej, II ćw. XX w.
 - d/ dom mieszkalny nr 47 /dawny 99/, drewniany, przed 1897 r., wł. Maria Twardowska.
 - e/ dom mieszkalny nr 51 /dawny 98/ drewniany, pocz. XX w., przebudowany 1926 r., wł. Joanna Pyrka,
 - ♦ Zabudowa o charakterze wiejskim, przy drodze do Krosna i Jasła. Do spisu zabytków kwalifikują się:
 - dom mieszkalny nr 237, drewniany, przed 1927 r.
 - młyn nr 254, założony, ok. 1860 r., jako drewniany, przemurowany w 1918 r, nadbudowany w 1955 r., jakkolwiek obecnie zmechanizowany ma zachowany system wodny ze służą.

Widacz - w gminie Frysztak jest wsią o zachowanym w znacznej mierze tradycyjnym krajobrazie kulturowym. Znaczne walory pejzażowe ma Wielki Dział—wzniesienie po południowej stronie wsi. Droga wiodąca z Frysztaka, stanowiąca ongiś główny trakt z Sandomierza, Rzeszowa do Krosna obecnie jest drogą lokalną, od początku dzieliła areal wsi na dwie silnie zróżnicowane pod względem zagospodarowania przestrzenne: nadział wsi i nadział dworski.

Zabytki i wartościowe zespoły:

- ◆ Wschodni kraniec rozległego nawsia przebiegającego przez całą długość wsi Lubla oraz południową enklawę Glinika Dolnego i Twierdzy.
 - ◆ Kapliczka w przysiółku Czajki z I ćw. XX w. na polu Genowefy Pienkoś /drewniana, figurki Matki Boskiej i Chrystusa/
 - ◆ Kapliczka z figurką Chrystusa z I ćw. XX w., na lipie, obok nr.50.
 - ◆ Kapliczka murowana z 2 połowy XX w. na polu Mieczysława Frączka.
 - ◆ Pozostałości zespołu dworskiego:
 - fundamenty dworu „nowego”
 - studnia /bez cembrowiny/
 - reszty stawu
 - starodrzew.
 - ◆ Chałupa drewniana, z 1892 r., nr 14 /przysiółek Zalesie/, wł. Stefan i Władysława Kobiółka.
 - ◆ Dom mieszkalny drewniany, nr 48 z 1912 r., wł. Zdzisław Stefanik.
 - ◆ Dom mieszkalny drewniany, nr 49, przed 1914 r., wł. Maria Makara.
- Ponad to na uwagę zasługują niektóre budynki, bądź to ze względu na ich dekorację bądź lokalizację. Są to:
- dom nr 12 z 1 połowy XX w.,
 - dom drewniany, nr 23. z 1924 r., wł. Marii Radwańskiej,
 - dom nr 35 z 1 poł. XX w,
 - dom nr 42 zbudowany po 1920 r., wł. Kazimierza Depczyńskiego
- oraz w przysiółku Czajki dom nr 50 z 1936 r., wł. Genowefy Pienkoś. Wymienić tu należy także współczesną kapliczkę przy domu nr 28.

2.2.4. WYPOSAŻENIE I FUNKCJONOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ wg stanu na koniec 1997 roku

Poprzez porównanie mierników gminy Frysztak z sąsiadującymi gminami, oraz analizą stanu wyposażenia w poszczególnych miejscowościach określono jakość życia mieszkańców w danych miejscowościach.

Analizę wskaźników między gminami dokonano w dziedzinie edukacji, służby zdrowia i opieki społecznej, w dziedzinie kultury i w dziedzinie mieszkalnictwa.

W zakresie szkolnictwa - miernik określony liczbą dzieci na szkołę w gm. Frysztak jest lepszy w porównaniu z sąsiadującymi gminami woj. Krośnieńskiego oraz z gminą Wielopole Skrzyńskie i wynosi 134 dzieci /szkołę, w gminach sąsiednich odpowiednio 178, 213, 140, w woj. rzeszowskim –159.

W zakresie służby zdrowia – w gminie występuje najniższy wskaźnik wyrażony liczbą lekarzy/10 000 mieszkańców tj. 2,8 w stosunku do gmin sąsiednich / 5.6, 4.7, 4.6, 3,4/ i średnio w woj. rzeszowskim /3,3/.

W dziedzinie kultury – wskaźnik wyrażony liczbą ludności na placówkę biblioteczną wynoszący 2111 osób jest zbliżony do wskaźnika wojewódzkiego i gmin sąsiednich.

W zakresie mieszkalnictwa – warunki mieszkaniowe wyrażone powierzchnią użytkową oraz liczbą osób przypadających na 1 izbę mieszkalną są zbliżone do średnich wojewódzkich i gmin sąsiednich, natomiast jest niewystarczający stan wyposażenia w sieć wodociągową a kanalizacja komunalna nie występuje.

Wskaźniki są następujące:

- użytkowa powierzchnia mieszkania/mieszkańca w gminie Frysztak 17,9, w sąsiednich gminach: 18.3, 17.7, 17.0, 16.5, 16.4, w województwie rzeszowskim 17.6.
- liczba osób/mieszkanie w gm. Frysztak 4.07, w sąsiednich gminach: 3.91, 4.14, 3.97,4.18, 4.33 i w województwie rzeszowskim 4.09,
- powierzchnia użytkowa na jedno mieszkanie w gm. Frysztak 72.7m², w sąsiednich gminach: 71.7, 73.2, 75.2, 68.9, 70.9 i w województwie rzeszowskim 72.0m².

Standard mieszkań określa również wiek zasobów mieszkaniowych. W gminie około 20% zasobów tj. około 500 mieszkań wybudowanych zostało przed rokiem 1944, są to mieszkania w większości 1-dno i 2-izbowe w budynkach o palnym materiale ścian.

Analiza wewnątrzgminna przeprowadzona wg. miejscowości- oceniająca zestaw i stan dostępności do urządzeń usługowych objęła grupę urządzeń codziennego korzystania, które winny znaleźć się w dogodnej dostępności użytkowników jak:

- szkoła podstawowa,
- .przedszkole,
- .sklep,
- .zorganizowany teren zabaw dla dzieci i teren sportowy dla młodzieży starszej,
- .biblioteka,
- .świetlica jako ogólne miejsce spotkań i zebrań mieszkańców,
- .kościół i cmentarz,
- .ośrodek zdrowia i apteka.

W/w wymieniony zestaw usług występuje jedynie we Frysztaku który pełni rolę centralnego ośrodka usługowego z siedzibą władz gminnych.

Z ośrodka korzystają mieszkańcy wsi: Frysztak, Pułanki, Glinik Średni, Glinik Dolny, Kobyle, Twierdza, Widacz w ilości ok. 4915 osób przy czym 58% mieszkańców zamieszkuje w odległości od 2-3 km od lokalizacji ważnych urządzeń usługowych z uwagi na znaczne rozproszenie zabudowy.

Na terenie podstawowych wsi tego zespołu występuje minimum urządzeń takich jak sklep, szkoła podstawowa. Jednostki są zbyt małe na samodzielne centra usługowe w większym zakresie. Z racji ograniczeń terenowych w granicach administracyjnych Frysztaka zaznacza się intensywny rozwój sąsiednich miejscowości: Pułanki, Glinik Dolny, Twierdza, które tworzą jedną przestrzeń osadniczą.

Poza Frysztakiem, ośrodkami o zwiększonym zestawie urządzeń usługowych, świadczących usługi dla określonego obszaru są: Lubla, Gogołów, Stępina.

W tych obszarach występuje niewłaściwe zjawisko znacznych dojeżdżających mieszkańców do usług ze swoich miejsc zamieszkania.

Do ośrodka usługowego w Stępinie 58% mieszkańców dochodzi z odległości 2-3 km, do ośrodka w Lubli ok. 74% mieszkańców dochodzi z odległości 2-3 km, do ośrodka w Gogołowie ok. 64 % mieszkańców dochodzi z odległości 2-3 km.

Sugeruje to konieczność lokalizacji nowych ośrodków usługowych pośrednich celem ułatwienia usługobiorcom korzystania z urządzeń usługowych.

2.2.5. ROZPOZNANIE POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO

Liczba mieszkańców gminy na koniec roku 1996 wynosiła 10 558 osób.

Przyrost mieszkańców jest bardzo mały i wynosił w ostatnich 3-4-ch latach średnio 9 osób rocznie przy ujemnym saldzie migracyjnym wielkości ok. 40 osób na przestrzeni ostatnich 2-ch lat.

Naturalny przyrost zmniejszył się w ostatnich latach z 5% w 1995 roku do 2.9 % w roku 1996r.

Ruch ludnościowy w poszczególnych wsiach gminy jest zróżnicowany.

W 4-ech miejscowościach zaznacza się regres, są to: Huta Gogołowska, Glinik Średni, Cieszyna i Widacz. Pozostałe utrzymują się na tym samym poziomie ludnościowym lub ich liczba nieznacznie wzrasta.

Większy wzrost liczby mieszkańców występuje jedynie we wsiach Pułanki i Glinik Dolny. Wynika to głównie z bezpośredniego sąsiedztwa z ośrodkiem gminnym, bardzo ścisłych powiązań gospodarczych oraz ograniczeń terenowych w samym Frysztaku.

Gęstość zaludnienia

Badana gęstość zaludnienia wykazuje, że gmina Frysztak ma większą liczbę mieszkańców przypadających na km² niż sąsiadujące gminy jak Wielopole, Wiśniowa, Wojaszówka /województwo krośnieńskie/ i wynosi 116 osób /km².

2.2.6. WYPOSAŻENIE I FUNKCJOWANIE PRZESTRZENI ROLNICZEJ, STRUKTURA WYKORZYSTANIA GRUNTÓW, STAN WŁADANIA.

Gmina Frysztak jest gminą typowo rolniczą- grunty orne stanowią 82% użytków rolnych i wynoszą 4701.0 ha. Wg. „Waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski” IUNG gmina posiada ogólny wskaźnik jakości rolniczej 74.4 jako wynik oceny jakości i przydatności rolniczej kompleksów glebowych, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych. Wskaźnik gminy jest wyższy od średniego wojewódzkiego który wynosi 72.5.

Cechy zasadniczych elementów przestrzeni rolniczej:

a/ rzeźba terenu – jest bardzo urozmaicona, wzniesienia n.p.m. w metrach wynoszą od 232 do 535m. Rzeźbę gminy tworzą następujące formy:

- góry niskie we wsiach Gogołów i Huta Gogołowska,
- wysoko-pagórkowate w części wsi Pułanki,
- wzgórzowe występujące w większości wsi,
- płasko-równinne występujące w części wsi: Pułanki, Lubla, Widacz, Twierdza i Frysztak.

b/ budowa geologiczna – pod względem geologicznym obszar gminy jest również zróżnicowany i występują:

- utwory wytworzone ze skał fliszowych /pyły, gliny/
- utwory wytworzone ze zwietrzałych skał okruchowych /pyły głębokie/
- utwory aluwialno-deluwialne zbudowane z pyłów, glin i piasków,
- utwory okresu kredowego-łupki i piaskowce cieszyńskie z których powstały gliny i ility /Stępina/,
- łupki i piaskowce krośnieńskie, czarnorzeckie i stobieńskie /Pułanki, Stępina, Cieszyna/.

Typ budowy geologicznej, typ rzeźby, występujące znaczne nachylenia do 20%, długość, kształt i ekspozycja stoków decydują o występowaniu zjawiska erozji. Ogółem w gminie Frysztak erozją wodną powierzchniową zagrożonych jest 2687 ha gruntów co stanowi 47% powierzchni użytków rolnych gminy, /w 5-cio stopniowym natężeniu erozji/.

Największy procent powierzchni zagrożonych erozją znajduje się :

- w Stępinie - 76% tj. 393 ha.,
- w Gliniku Średnim - 68% tj. 289 ha.,
- w Pułankach - 63% tj. 164 ha.,
- w Twierdzy - 14% tj. 18 ha.,
- w Lubli - 17% tj. 187 ha.,

Ponadto występuje jeszcze erozja wietrzna, która obejmuje 41% użytków rolnych, powodująca zmiany w profilu glebowym. Skutkiem tej erozji jest zredukowany poziom orno-próchniczny w wyniku czego występują burze pyłowe zanieczyszczające rośliny i atmosferę.

Wymienione wyżej skrótowo zjawiska w przestrzeni rolniczej doprowadzające do jej degradacji są szczegółowo rozpracowane w „Programie ochrony gruntów przed erozją dla gminy Frysztak”, opracowanym przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie z określeniem przeciwdziałań.

c/ typologia i bonitacja gleb - grunty orne w przewadze zaliczone są do kompleksu rolniczej przydatności gleb /pszennego-górskiego/.

Ilustracją rozlokowania kompleksów jest plansza nr 7.

Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w obrębie użytków rolnych przedstawia się następująco:

Klasa II	35 ha tj. 0.6%
Klasa IIIa	163 ha tj. 3.4%
Klasa IIIb	806 ha tj. 17.0%
Klasa IVa	2211 ha tj. 46.4%
Klasa Ivb	1094 ha tj. 23.0%
Klasa V	395 ha tj. 8.3%
Klasy VI i VIz	60 ha tj. 1.3%

Udział poszczególnych klas w danych miejscowościach gminy:

Lp.	Miejscowość	Grunty orne						Razem ha
		II, IIIa, IIIb		IVa, IVb		V, VI, VIz		
		ha	%	Ha	%	ha	%	
1.	Cieszyna	95	23	292	65	53	12	420
2.	Frysztak	31	49	32	51	----	-----	63
3.	Glinik Dolny	108	39	164	60	3	1	275
4.	Glinik Górny	110	18	488	78	27	4	625
5.	Glinik Średni	89	26	249	73	4	1	342
6.	Gogołów	184	22	482	59	156	19	822
7.	Huta Gogołowska	-----	-----	150	76	48	24	198
8.	Kobyle	73	29	120	48	55	23	248
9.	Lubla	151	17	739	83	3	-----	890
10.	Pułanki	78	38	123	60	4	2	205
11.	Stępina	9	2	326	75	99	23	434
12.	Twierdza	51	51	49	48	1	1	101
13.	Widacz	25	18	112	81	1	1	138
		1004	21	3306	69	454	10	4764

d/ melioracje gruntów rolnych

- ogółem zmeliorowanych jest 1071 ha użytków rolnych,--grunty zmeliorowane występują we wsiach: Lubla, Widacz, Kobyle, Twierdz, Glinik Średni i Glinik Górny.

e/ warunki komunikacyjne oraz układ i stan techniczny dróg rolniczych.

Warunki terenowe oraz istniejąca struktura agrarna zdecydowały o obecnym układzie i przestrzennym rozmieszczeniu dróg. Sieć dróg rolniczych jest dość gęsta co wynika z dużego rozdrobnienia gospodarstw.

Większość z nich powstała w sposób niekontrolowany wbrew podstawowym zasadom ochrony gruntów przed erozją. Większość dróg dojazdowych do pól nie jest umocniona i nie ma rowów w związku z czym drogi same odprowadzają wody opadowe. Przy tak podatnym materiale glebowym występującym na terenie gm. Frysztak jak less, procesy

erozyjne bardzo szybko postępują tym bardziej, że na tych drogach używa się sprzętu mechanicznego ciężkiego. W wyniku takiej eksploatacji dochodzi do szybkiego zniszczenia dróg

f/ wielkość i struktura gospodarstw indywidualnych.

Średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego w gminie wynosi około 2.7 ha. Najwięcej gospodarstw jest w przedziale od 2-5ha posiadanych użytków rolnych co stanowi 48%. Stosunkowo dość duży procent stanowią gospodarstwa w przedziale od 0.5-2.0 ha, a mianowicie 23%. Niekorzystna konfiguracja terenu, osuwiska oraz w dużym zakresie występująca erozja gleb nie sprzyjają rozwojowi gospodarstw indywidualnych o powierzchni do 2 ha i utrudniają prowadzenie gospodarki rolnej na odpowiednim poziomie gospodarstwom większym.

Charakterystyczną cechą gospodarstw indywidualnych to rozdrobnienie gruntów na działki, średnio na jedno gospodarstwo przypada ok. 12 działek. Jedynym korzystnym elementem tego stanu jest istnienie dużej ilości miedz i skarp poprzecznostokowych o działaniu przeciwoerozyjnym i stosowanie przez rolnictwo lżejszego sprzętu.

g/ system obsługi rolnictwa

Usługi w zakresie obrotu płodami rolnymi są prowadzone przez punkty skupu oraz bazy składowo- magazynowe.

Jednostki prowadzące skup płodów rolnych:

- punkty skupu owoców i warzyw „HORTEX”, dzierżawa sezonowa we wsiach: Lubla, Gogołów, Frysztak i Cieszyna.
- punkt skupu tytoniu-stały we Frysztaku, własność Leżajskiej Wytwórni Tytoniu, pojemność magazynowa ok. 2000 m³.
- stałe punkty skupu żywca zlokalizowane są:
 - w Gliniku Dolnym przy ubojni-masarni „WILMAREX”,
 - w Gliniku Dolnym przy ubojni-masarni „AGUA”,
 - w Gliniku Górnym dla Zakładów Mięsnych w Dębicy.
- objazdowe punkty skupu żywca oraz cieląt rzeźnych i hodowlanych, sezonowe we wsiach: Frysztak, Gogołów i Lubla.
- punkt skupu zboża przy młynie PZZ w Twierdzy,
- zlewnie mleka /punkty skupu / we wsiach: Lubla, Twierdza, Cieszyna, /własność- Okręgowa Sp-nia Mleczarska w Strzyżowie/.

Jednostki prowadzące sprzedaż środków do produkcji rolnej:

- gminna Sp-nia „SCH” Frysztak + filia w Lubli /nawozy sztuczne, węgiel, pasze i.t.p./,
- spółka Matyka-Walczak w Cieszynie /nawozy sztuczne, węgiel, materiały budowlane/,
- punkt stały prywatny-Wiśniowski Wiesław w Twierdzy,
- punkt stały prywatny-Mokrzycki Marek w Gliniku Dolnym,
- sklep-środki ochrony roślin-Spółka Świstak-Jablecki we Frysztaku,
- akwizycja-środki ochrony roślin, materiał siewny-Krupka Zdzisław w Gogołowie,
- nawozy ogrodnicze, nasiona -Rzeźnikiewicz Roman we Frysztaku,
- sklep-nasiona, nawozy ogrodnicze, narzędzia do uprawy gleby-Leszek Wójcik w Twierdzy,
- sklep-pasze, nasiona-Malikowska Barbara w Gliniku Górnym.

Punkty weterynaryjne:

- spółka Skrupski-Gruszczyńska w Gliniku Dolnym i Frysztaku,
- Baranowski Artur w Gliniku Dolnym.

Zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego:

- ◆ wieś Glinik Dolny
 - rzeźnia z masarnią, /dzierzawi PPUH „Wilmorex”/, zdolność produkcyjna ok. 1200 kg wędlin i mięsa konsumpcyjnego/dobę. Własność: Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - rzeźnia z masarnią, /dzierzawi Spółka „AGUA”/, zdolność produkcyjna 1500kg/dobę mięsa i wędliny. Własność Gminnej Spółdzielni „SCH” Frysztak.
- ◆ wieś Frysztak
 - piekarnia mechaniczna-zdolność produkcyjna 3000kg/dobę, pieczywo podstawowe, własność Gminnej Spółdzielni "SCH" Frysztak”
 - piekarnia mechaniczna-zdolność prod.1500 kg/dobę
- ◆ wieś Twierdza
 - młyn PZZ, zdolność produkcyjna ok.60 ton/dobę, własność Państwowe Zakłady Zbożowe Rzeszów,
 - młyn gospodarczy, zdolność produkcyjna 5 ton/dobę, własność prywatna.
- ◆ wieś Stępina
 - produkcja i rozlewnia wód gazowanych, zdolność produkcyjna 6000 litrów/dobę,
 - produkcja wody mineralnej „Stępinianka” i napojów słodkich, własność Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Stępinie.
- ◆ wieś Cieszyna
 - gorzelnia gospodarcza /obiekt zabytkowy/, własność Agencji Własności Rolniczej Skarbu Państwa.
- ◆ wieś Lubla
 - młyn gospodarczy -zdolność produkcyjna 7 ton/dobę, własność prywatna.

Rozpoznanie struktury własności gruntów

W ogólnej powierzchni gminy liczącej 9051.0ha występują następujące rodzaje własności:

-własność Agencji Rolnej Skarbu Państwa	pow. 105.00 ha tj.1.20%
-zasoby gruntów państwowych	pow. 24.15 ha tj.0.15%
-własność spółdzielcza i po byłym „IGLOOPOLU”	pow. 232.60 ha tj.2.60%
-własność Kurii Biskupich i Parafii Rzym-Katolickich	pow. 81.50 ha tj.0.90%
-pozostałe grunty instytucji państwowych i uspołecz.	pow. 10.50 ha tj.0.10%
-własność komunalna i mienie wiejskie	pow. 27.80 ha tj.0.30%
-własność indywidualna	pow. 8569,45 ha tj.94.75%.

2.2.7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

a. elektroenergetyka.

Organizacja systemu.

Gmina zasilana jest napięciem średnim o wartości 15 kV wyprowadzonym ze stacji redukcyjnych wysokiego na średnie napięcie zlokalizowanych w Strzyżowie i Krośnie. Magistrala główna, biegnąca między tymi stacjami rozgałęzia się na terenie gminy. Odgałęzienie północne zasilają miejscowości Cieszyna, Stępina, Huta Gogołowska. Odgałęzienie centralne: Frysztak, Glinik Średni, Glinik Górny, Gogołów. Odgałęzienie południowe: Twierdzą, Glinki Dolny, Widacz, Lublę. Napięcie średnie doprowadzone jest do stacji transformatorowych, gdzie następuje jego transformacja /obniżenie/ do poziomu 0.4 kV. Jest to napięcie wiejskiej sieci konsumpcyjnej i oświetleniowej, bezpośrednio obsługującej odbiorców. Stacje na terenie gminy są w wykonaniu napowietrznym, zasilane promieniowo. Przez teren gminy przebiega tranzytowa linia energetyczna krajowego systemu zasilania relacji Tarnów - Krosno o napięciu 400 KV. Strefa ochronna tej linii wolna od zabudowy, wynosi po 50 m. od osi. Jest to pas terenu gdzie wartość pola elektromagnetycznego otaczająca źródło napięcia / linię / jest wyższe od normy bezpiecznej dla organizmów żywych to jest 1 kV na 1m. przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia.

Ocena funkcjonalno - techniczna.

Gmina jest zasilana ze źródeł napięcia zlokalizowanych poza jej granicami /Strzyżów, Krosno /. Znaczne oddalenie od głównych punktów zasilania powoduje negatywne skutki w funkcjonowaniu układów średniego napięcia / zbyt długie ciągi magistral, spadki napięć, możliwość awarii systemu / Sieci gminne, rozdzielcze, średniego napięcia wymagają w większości rekonstrukcji i rozbudowy. Odczuwalne są skutki przeprowadzonej w latach 50 -60 tych powszechnej elektryfikacji wsi, przy ograniczonych możliwościach materiałowych, finansowych i przyjmowanych w tym okresie obciążeniach jednostkowych.. Dodatkowym czynnikiem degradującym jest czas powodujący starzenie konstrukcji i izolacji. Tempo koniecznej reelektryfikacji tak w gminie jak i na terenie całego województwa uzależnione jest od nakładów finansowych deklarowanych na ten cel przez Samorząd i gestora sieci. Do wsi dla których planowana jest rekonstrukcja sieci należą w gminie Frysztak: Zapole, Glinik Górny, Glinik Średni, Glinik Dolny, Frysztak, Twierdza, Kobyle. Rekonstrukcja ta polegać będzie na dostosowaniu technicznych warunków urządzeń i linii. do obowiązujących norm oraz koniecznej rozbudowie układu o dodatkowe stacje trafo dla polepszenia warunków napięciowych odbiorców istniejących i przyszłych.

Problemy do rozwiązania.

Zlokalizowanie na terenie gminy źródła zasilania sieci terenowej. Przeprowadzenie koniecznej reelektryfikacji sieci wiejskich o niewystarczającym stanie ilościowym i jakościowym. Uzyskanie odpowiednich do zakresu przedsięwzięcia środków finansowych ze źródeł własnych, gestora sieci, innych podmiotów gospodarczych, inicjatyw społecznych.

Uwarunkowania zewnętrzne.

Przebieg przez teren gminy linii 400 kV Tarnów - Krosno ze strefą ochronną wyłączającą z zainwestowania pas terenu szerokości 100 m. z uwagi na szkodliwość działania podwyższonego poziomu pola elektromagnetycznego

Uwarunkowania wewnętrzne.

Mocne strony - brak.

Słabe strony

Brak terenie gminy własnego źródła zasilania /GPZ/., niekorzystnie wpływający na funkcjonowanie systemu rozdzielczego gminy .

Niedostateczny stan wyposażenia w sieci średniego i niskiego napięcia części wsi w gminie.

b. telekomunikacja.Organizacja systemu.

Gmina obsługiwana jest łącznością przewodową przez jednego operatora , to jest T Telekomunikację Polską S A . Gmina należy do Okręgu Telekomunikacyjnego Strzyżów.

Centrale telefoniczne znajdują się w miejscowościach Frysztak - MB , ręczna , Gogołów - FT, koncentrat wyniesiony , Lubla -ECWB, elektroniczna i Stepina - MB, ręczna.

Centrala gminna we Frysztaku powiązana jest z okręgową magistralą ziemna / kabel miedziany / pozostałe powiązania międzycentralowe są w wykonaniu napowietrznym.

Ocena funkcjonalno techniczna .

Wyposażenie gminy w środki łączności jest na bardzo niskim poziomie.

Pracujące w gminie centrale , z wyjątkiem centrali w Lubli są ręczne. Oznacza to że połączenia z abonentem danej miejscowości jest uzyskiwane przez wybranie numeru centrali ręcznej i podanie numeru abonenta.

Na ogólną liczbę 883 abonentów w gminie , przez centrale ręczne obsługiwanych jest 757 abonentów to jest 85,7 %

Wskaźnik gęstości abonentów ,charakteryzujący poziom i standard obsługi telefonicznej jest również bardzo niski i wynosi średnio w gminie 8,25 abonentów na 100 mieszkańców. przy czym zakresie tym występują znaczne rozpiętości między poszczególnymi wsiami.

Rozpiętość tych dysproporcji sięga od wskaźnika 1,42 ab/100 m. w Gliniku Górnym do 22,8ab/ m. we Frysztaku.

Problemy do rozwiązania .

Przeprowadzenie kompleksowej telefonizacji całej gminy .

Wprowadzenie nowoczesnych technologii przekazu telefonicznego w centralach i liniach przesyłowych ./ wymiana central ręcznych , wybudowanie magistral światłowodowych./

Mocne strony - brak.

Słabe strony:

Niski standard obsługi i zły stan techniczny systemu łączności w gminie.

Obsługa gminy przez jednego operatora sieci , brak konkurencji na rynku usług teletechnicznych .

ABONENCI TELEFONICZNI W GMINIE FRYSZTAK

Wieś	Abonenci Prywatni	Abonenci Służbowi	Abonenci ogółem	Ludność tys.	Gęstość ab./100m	Uwagi abonenci obsł. autom.
Frysztak	150	69	219	963	22,8	16
Glinik Dolny	77	10	87	1070	8,13	6
Glinik Średni	18	4	22	646	3,40	2
Glinik Dolny	10	3	13	914	1,42	-
Gogołów	65	7	72	1177	6,11	-
Huta Gogołowska	4	1	5	306	1,63	-
Kobyle	33	1	34	597	5,69	-
Lubla	126	13	139	1482	9,37	1
Pułanki	66	4	70	777	9,00	3
Stepina	12	10	32	923	3,47	4
Widacz	5	-	5	238	2,19	-
Twierdza	85	13	98	624	15,70	4
Cieszyna	90	7	97	976	9,93	86
Gmina ogółem	741	142	883	10693	8,25	126

c. gospodarka wodno – ściekowa

gospodarka wodna i zaopatrzenie w wodę

Frysztak posiada wodociąg komunalny zasilany z ujęcia powierzchniowego znajdującego we wsi Glinik Średni na potoku „Baranówek” oraz z trzech studni wierconych . Wydajność studni wierconych wynosi 7,20 m³/h , natomiast ujęcia powierzchniowego 10,00 m³/h.

Pozostałe miejscowości zasilane są w wodę z lokalnych pojedynczych wodociągów grawitacyjnych zasilanych w wodę ze źródeł samo wypływowych o nie ustalonej wydajności lub wyżej położonych wydajnych studni kopanych. Wodociągi te posiadają początkowe zbiorniki wyrównawcze i zasilają w wodę na ogół kilka gospodarstw i prawie całe wsie w przypadku Stępiny i Cieszyny. Zużycie wody w miejscowości Frysztak wyniosło w 1997r. 102 800m³ a wodę dostarczano do 348 gospodarstw domowych co daje wysokie średniodobowe zużycie w wymiarze 0,180 m³/mkd. Na terenie gminy znajduje się „Zewnętrzny teren ochrony pośredniej (ZTOP)” ujęci wody powierzchniowej na rzece Wisłoce dla miasta Dębica. Uwzględniając ustalenia &9 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1999r na zewnętrznym terenie ochrony pośredniej zabrania się ;

1. Odprowadzenia oczyszczonych ścieków do jezior bezodpływowych oraz do jezior i ich dopływów na odcinku 3 km od ujścia do jeziora. Zezwala się na odprowadzenie oczyszczonych ścieków do rzek i cieków o stałym przepływie pod warunkiem ,że spełnią one wymogi określone w pozwoleniach wodno prawnych
2. Rolniczego wykorzystania ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych za wyjątkiem hodowli ściółkowej w indywidualnych gospodarstwach rolnych na terenach odległych powyżej 10,00 m od brzegów rzeki i jezior.
Na terenie gminy wzdłuż rzeki Wisłoka znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych „Dolina Wisłoka” i strefa ochrony sanitarnej tego zbiornika. Jest to zbiornik wstępnie określony a jego zasoby są nie udokumentowane , w części graficznej pokazano jego orientacyjny zasięg.
Rzeka Wisłoka okresowo występuje z koryta i zasięg wód stuletnich pokazano w części graficznej opracowania.

-odprowadzenie ścieków

Na koniec 1996r. żadna z miejscowości na terenie gminy nie odprowadzała ścieków na oczyszczalnię ścieków. Miejscowość Glinik Dolny posiada kanalizację sanitarną ale jest ona obecnie nieczynna ze względu na brak oczyszczalni ścieków. Niektóre zakłady pracy i obiekty (między innymi szkoła) posiadają własne lokalne oczyszczalnie ścieków , niekiedy z pełnym mechaniczno- biologicznym układem oczyszczania ścieków.

d. gospodarka odpadami

Na terenie gminy znajduje się wysypisko odpadów komunalnych we wsi Kobyle. Jest to wysypisko źle zlokalizowane i urządzone a co za tym idzie pogarszające stan środowiska i należy go jak najszybciej zrehabilitować.

Jak określiły to władze gminne , w 1996r z terenu gminy należałoby wywieźć około 222m³ odpadów .

Na terenie gminy występuje problem dzikich wysypisk .

e. gazownictwo

Przebiegający przez teren gminy gazociąg wysokoprężny ➡ 250 mm jest gazociągiem o znaczeniu regionalnym relacji Sędziszów -Warzyce i ciśnieniu nominalnym 4,0 Mpa. Gazociąg ten wybudowano w 1970 r. i pracuje on w układzie pierścieniowym krajowego układu sieci gazowych.

Z gazociągu tego zasilana jest w gaz ziemny stacja redukcyjno- pomiarowa I^o i II° znajdująca się w miejscowości Frysztak z której zasilane są w gaz wszystkie miejscowości w gminie za wyjątkiem Huty Gogołowskiej i Gogołowa które zasilane są

z sąsiednich gmin (tj. ze wsi Kamienica i Januszkowice). Strefa bezpieczeństwa od ww. gazociągu wysokoprężnego i stacji redukcyjno - pomiarowej w zależności od rodzaju zabudowy i rodzaju uzbrojenia wynosi od 2,0 do 35,0 m. Na koniec 1996r. wszystkie miejscowości w gminie posiadały sieć gazową, przy czym na terenie Frysztaka znajduje się sieć niskoprężna a pozostałe miejscowości posiadają sieć średnioprężną. W 8-miu miejscowościach gminy sieć gazowa ma ponad dziesięć lat a w pozostałych 5-ciu miejscowościach sieć gazową wybudowano w ostatnim dziesięcioleciu.

Gazociągi niskoprężne posiadają średnice od ➔ 20 mm do ➔ 75mm a gazociągi niskoprężne są o średnicach ➔ 32mm do 125mm.

2.2.8 KOMUNIKACJA

1. Układ kolejowy

Gminę przecina jednotorowa, nie zelektryfikowana linia kolejowa relacji Rzeszów – Jasło. Stan techniczny tej linii określany jest przez PODKP w Krakowie jako dostateczny.

Przewozy ładunków towarowych koleją na odcinku Rzeszów – Frysztak dotyczą gotowej produkcji, dowozu surowców oraz towarów na zaopatrzenie ludności w gminie ciężących do stacji PKP Frysztak. Istniejący odcinek linii kolejowej odpowiada obecnie wymogom przewozowym oraz posiada dostateczną zdolność przewozową w przypadku przewidywanego prognozą wzrostu przewozów. W 1997 roku przewozy towarowe na odcinku Rzeszów – Frysztak wyniosły około 400 000 ton.

Przewozy pasażerskie na tej linii od 1993 roku systematycznie spadają. Przyczyną spadku przewozów jest istniejące bezrobocie oraz konkurencja komunikacji autobusowej i samochodów prywatnych coraz częściej używanych w dojazdach do pracy.

2. Układ drogowy.

Gminę przecinają **drogi wojewódzkie** nr 988 relacji Babica – Warzyce i nr 990 relacji Twierdza – Turaszówka. Pozostały układ dróg tworzą **drogi powiatowe** i **drogi gminne**.

Poniżej w tabeli nr 1 zestawiono drogi w granicach gminy Frysztak (stan na 1997.12.31) podając ich relacje, długości i rodzaje nawierzchni.

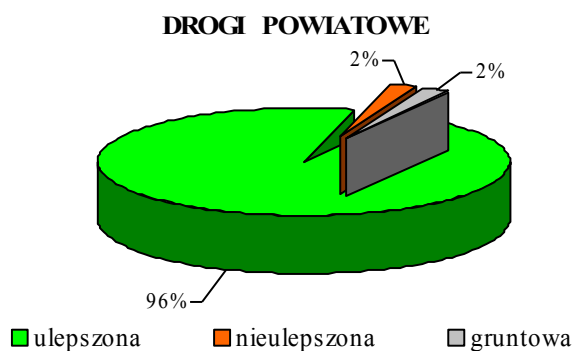
tab.1

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi /relacje/	ogółem km	o naw. ulepsz. km	o naw. nieulepsz. km	o naw. gruntowej km
Drogi wojewódzkie						
1	990	Twierdza - Turaszówka	2,242	2,242	-	-
2	988	Babica - Warzyce	13,113	13,113	-	-
razem			15,355	15,355		
Drogi powiatowe						
1	516	Frysztak – Kobyle - Jazowa	3,964	3,193	-	0,771
2	512	Brzeziny – Jaszczurowa - Stępina	3,743	3,743	-	-
3	514	Kamienica – Huta Gogołowska - Cieszyna	10,689	9,989	0,700	-
4	515	Klecie – Gogołów - Frysztak	10,757	10,757	-	-
5	517	Frysztak - do stacji PKP	0,305	0,305	-	-
6	518	Kobyle – Łęki Strzyżowskie	1,778	1,778	-	-
7	618	Sieklówka - Lubla	2,061	2,061	-	-
razem			33,297	31,826	0,700	0,771

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi /relacje/	ogółem km	o naw. uleps. km	o naw. nieulepsz. km	o naw. gruntowej km
Drogi gminne /KDG/						
1		Gliniczek – SKR - Frysztak	0,650	0,650	-	-
2		Twierdza – Cegielnia - Granice	3,370	0,670	2,700	-
3		Januszkowice – Gogołów – Dział – Sztukówka - Frysztak	11,100	0,700	7,200	3,200
4		Glinik Górny - wieś	3,200	-	3,200	-
5		Kamieniec – Glinik Średni	3,750	-	3,750	-
6		Huta Gogołowska – Czerwona Górka	3,150	-	3,150	-
7		Kobyle – Pietrusza Wola	3,750	-	2,450	1,300
8		Glinik Średni – Bukowy Las - Lubla	2,450	-	1,900	0,550
9		Lubla – Sośnina - Niepla	1,800	-	1,800	-
10		Glinik Średni – Pułanki „Wanat”	2,200	-	2,000	0,200
11		Pułanki – Frysztak - Gliniczek	0,300	0,300	-	-
12		Twierdza – Widacz - Przybówka	1,650	-	1,650	-
razem			37,370	1,670	30,450	5,250

Układ drogowy na obszarze gminy tworzą:

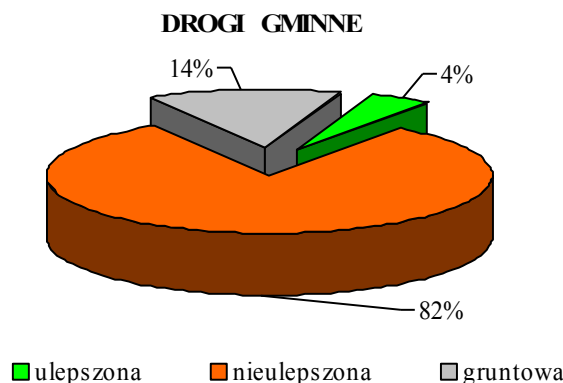
- ♦ drogi wojewódzkie o długości w granicach gminy – 15,355 km,
- ♦ drogi powiatowe o długości – 33,297 km,
w tym:
 - o nawierzchni twardej ulepszonej – 31,826 km,
 - o nawierzchni twardej nie ulepszonej - 0,700 km,
 - o nawierzchni gruntowej – 0,771 km

- ♦ drogi gminne o długości - 37,370 km

w tym:

- o nawierzchni twardej ulepszonej – 1,670 km
- o nawierzchni twardej nie ulepszonej – 30,450 km
- o nawierzchni gruntowej – 5,250 km

Porównanie wszystkich dróg na obszarze gminy pod względem rodzaju nawierzchni wskazuje, że około 96% dróg powiatowych i 4% dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną natomiast około 4% dróg powiatowych i 96% dróg gminnych nie ulepszoną lub gruntową. Brak drożności spowodowany jest przede wszystkim złym stanem technicznym nawierzchni i obiektów mostowych, ograniczeniami prędkości wskutek intensywnej obudowy dróg i brakiem parametrów technicznych na niektórych odcinkach sieci.

Gęstość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 36,8 km/100 km² i jest niższa od średniej w byłym województwie rzeszowskim wynoszącej 46,5 km/100 km². Gęstość dróg gminnych na terenie gminy wynosi około 41,3 km/100 km² i jest niższa od średniej w byłym województwie rzeszowskim wynoszącej 52,3 km/100 km² o 14%.

3. Ruch drogowy

Badania ruchu drogowego przeprowadzane przez Centralne Biuro Projektowo – Badawcze Dróg i Mostów „Transprojekt”- Warszawa obrazują wielkość ruchu samochodowego w okresach pięcioletnich. Średnioroczny ruch dobowy pojazdów samochodowych na drogach wojewódzkich na odcinku gminy Frysztak przedstawiono w tabeli nr 2.

tab.

2

nr drogi	kierunek ruchu	rok	ŚRD	% sam. osob.	% sam. ciężar.	% autobus.

988	Frysztak - Strzyżów	1985	2800	37	33	5
		1990	2600	47	22	4
		1995	3800	77	9	3
	Frysztak - Warzyce	1985	850	52	16	4
		1990	1700	66	9	3
		1995	1600	85	1	1
990	Twierdza - Turaszówka	1985	1900	51	22	10
		1990	2350	60	14	8
		1995	3400	78	8	5

Drogi w rejonie Frysztaka prowadzą przede wszystkim ruch gospodarczy, okresowo turystyczny.

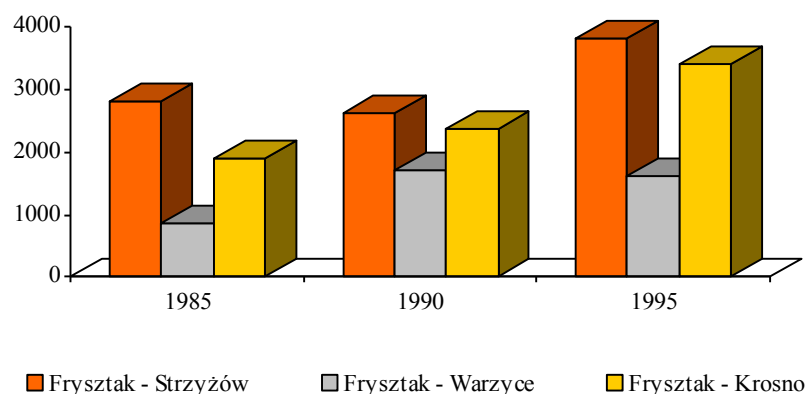
tab.3

odcinek drogi	rok	ŚDR	% wzrostu /spadku/ ruchu
Frysztak - Strzyżów	1985	2800	
	1990	2600	▼ 7,8
	1995	3800	▲ 46,1
Frysztak - Warzyce	1985	850	
	1990	1700	▲ 100
	1995	1600	▼ 6,2
Twierdza - Turaszówka	1985	1900	
	1990	2350	▲ 23,7
	1995	2400	▲ 2,1

Drogi wojewódzkie przebiegające przez teren gminy Frysztak przenoszą ruch zbliżony do średniego ruchu dobowego występującego na drogach wojewódzkich byłego województwa rzeszowskiego /2209 poj. sam./.

Ciąg dróg wojewódzkich na odcinku Strzyżów – Frysztak – Turaszówka przebiegający przez teren gminy przenosi ruch wyższy od średniego ruchu dobowego występującego na drogach wojewódzkich byłego województwa, co świadczy o ważności kierunku ruchu na ciągu Strzyżów – Krosno.

RUCH DROGOWY

4. Stan motoryzacji

Na terenie gminy zarejestrowanych było:

tab.4

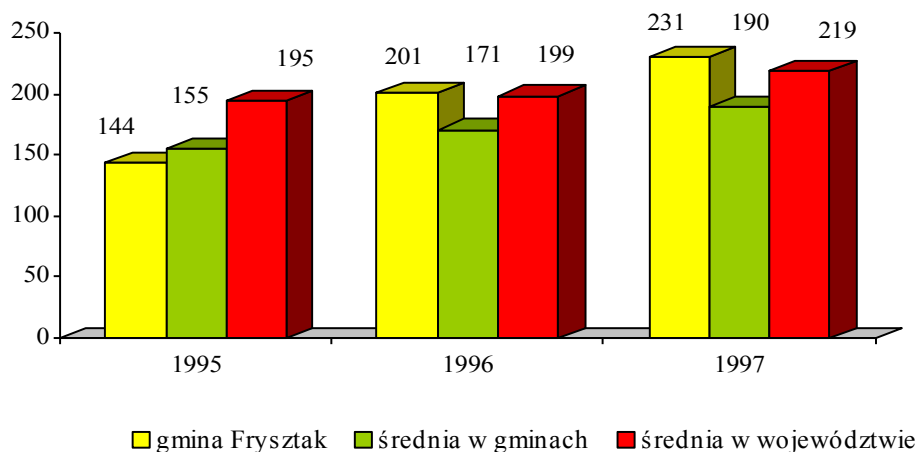
rok	1995	1996	1997	% wzrostu 1995-1996	% wzrostu 1996-1997
samochody osobowe	1522	2124	2458	28,4	13,6
wskaźnik motoryzacji	144	201	231	28,4	13,0

Z przedstawionych danych wynika, że wskaźnik motoryzacji w ostatnich trzech latach wzrastał systematycznie, w 1996 roku o 28,4% w stosunku do roku poprzedniego a w 1997 roku o dalsze 13 %. Generalny wzrost ilości samochodów na 1000 mieszkańców następuje sukcesywnie we wszystkich gminach województwa, jednak dynamika wzrostu jest różna i zależy od zamożności mieszkańców gminy. W 1997 roku w gminie Frysztak wskaźnik ten wynosił 231 s.o./1000 mieszkańców i był wyższy od średniego wskaźnika w gminach byłego województwa rzeszowskiego wynoszącego 190 s.o./1000mieszkańców.

Pod względem liczby zarejestrowanych samochodów osobowych / 2458 w 1997 r./ gmina należy do grona bardziej zmotoryzowanych gmin województwa rzeszowskiego.

5. Komunikacja zbiorowa

WSKAŹNIK MOTORYZACJI

Obszar gminy obsługiwany jest komunikacją zbiorową PKS. Wszystkie miejscowości na terenie gminy posiadają połączenia z siedzibą gminy we Frysztaku.. Gmina posiada również dobre połączenia z siedzibą powiatu w Strzyżowie i siedzibą województwa w Rzeszowie..

6. Układ komunikacyjny miejscowości Frysztak

Układ komunikacyjny Frysztaka tworzy historycznie ukształtowana siatka ulic wąskich, intensywnie obudowanych, często o nieodpowiednich parametrach technicznych i złym stanie technicznym nawierzchni. Znaczna część ulic wymaga odnowy lub modernizacji / ulice o nawierzchni nieulepszonej lub gruntowej/.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. Sieć kolejowa.

Linia kolejowa relacji Rzeszów – Jasło przewidziana była w zamierzeniach PODKP w Krakowie do elektryfikacji. Przewidywany termin realizacji tej inwestycji przypadał po 2000 roku. Obecnie trudno jest określić czy i kiedy inwestycja ta będzie realizowana jednak celem lepszego wykorzystania istniejącej linii należy zmodernizować istniejące torowisko do obecnie wymaganych wymogów i w dalszym ciągu dążyć do jej szybkiej elektryfikacji.

Gmina, wzdłuż przebiegu tej linii powinna lokalizować inwestycje, które w znacznym stopniu korzystają z przewozów kolejowych i przyczynią się do zwiększenia dochodowości tej linii.

2. Układ drogowy.

Obecny układ sieci drogowej na terenie gminy powstał przez kolejne etapy modernizacyjne istniejących w przeszłości dróg, polegające na wzmocnieniu, poszerzaniu i ulepszaniu nawierzchni. Wynikiem takiego działania jest fakt, że obecna sieć dróg w gminie nie na całej swej długości posiada parametry odpowiednie do funkcji i kategorii drogi.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie, które stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy. Są to:

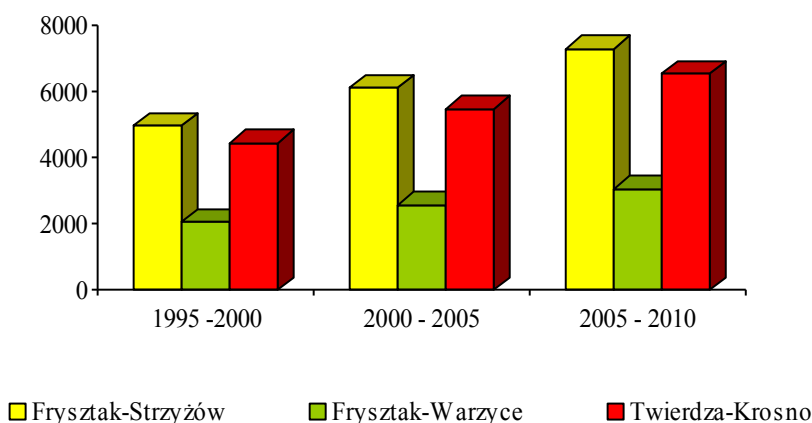
- droga wojewódzka relacji Babica – Warzyce,
- droga wojewódzka relacji Twierdza - Turaszówka

Prognoza ruchu drogowego dla tych dróg według wskaźników wzrostu ruchu podanych przez DODP w Rzeszowie przedstawia się następująco:

tab.1

okres	Frysztak - Strzyżów		Frysztak - Warzyce		Twierdza -Turaszówka	
	wskaźnik wzrostu ruchu	ŚRD poj. sam. / dobę	wskaźnik wzrostu ruchu	ŚRD poj. sam/dobę	Wskaźnik wzrostu ruchu	ŚRD poj. sam. / dobę
1995 - 2000	1,31	4978	1,31	2096	1,31	4454
2000 - 2005	1,23	6123	1,23	2578	1,23	5478
2005 – 2010	1,19	7286	1,19	3068	1,19	6519

PROGNOZA RUCHU

Systematycznie wzrastający ruch samochodowy na drogach wojewódzkich relacji Babica – Warzyce i Twierdza – Turaszówka stwarza zagrożenie zarówno dla użytkowników jak i dla mieszkańców, w związku z tym należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa na drodze i w jej otoczeniu poprzez budowę dróg zbiorczych w miejscach intensywnie zabudowanych ograniczając do minimum ilość bezpośrednich wjazdów na drogi wojewódzkie.

W związku z szybko narastającym natężeniem ruchu również na drogach powiatowych i gminnych należy dążyć do sukcesywnej ich modernizacji poprzez dostosowywanie ich parametrów do obowiązujących wymogów oraz poprawę stanu nawierzchni. Na drogach tych należy również utwardzać pobocza, które poza terenami zabudowanymi mogą stanowić ciągi piesze lub rowerowe.

W układzie dróg gminnych dla dróg, które nie posiadają wymaganych parametrów technicznych i nawierzchni utwardzonej należy dążyć do ich modernizacji w celu poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu.

Komunikacja zbiorowa na obszarze gminy jest dobrze rozwinięta, wszystkie miejscowości mają dogodne połączenia autobusowe z siedzibą powiatu w Strzyżowie i z Rzeszowem.

Chcąc osiągnąć lepsze rezultaty funkcjonowania układu komunikacyjnego gminy należy dążyć do:

- ♦ wykorzystania terenów w pobliżu linii kolejowej, na których można zlokalizować inwestycje mające na celu ożywienie ruchu kolejowego w zakresie przewozów zarówno towarowych i pasażerskich,
- ♦ systematyczną modernizację istniejącej sieci drogowej poprzez poprawę parametrów technicznych, uzupełnienie nawierzchni twardych ulepszonych, odnowę nawierzchni, oraz utwardzanie poboczy, a w zwartej zabudowie budowę chodników przydrożnych.

TABELARYCZNE ZESTAWIENIE ZASOBÓW GMINY W UJĘCIU LOKALNYM ,W PORÓWNANIU GMIN SĄSIEDNICH I NA TLE WOJEWÓDZTWA

ELEMENTY IDENTYFIKACJI	GM. FRYSZTAK	GM. WOJASZÓWKA	GM. JASŁO	GM. KOŁACZYCE	GM. WIELOPOLE SKRZ.	GM. WIŚNIOWA	WOJ. RZESZOWSKIE
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.Dane powierzchniowe:							
Pow. ogólna w ha..	9051.0	8340.0	9310.0	6011.0	9341.0	8330.0	414860.0
W tym: użytki rolne w ha	5704.0	5608.0	6809.0	3694.0	6724.0	5681.0	271436.0
% pow ogólnej	63	67	73	61	72	67	65
2.Środowisko naturalne:							
2.1 Udział terenów prawnie chronionych /% pow. ogólnej gminy/	58.30	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2.2 Udział terenów zagrożenia ekologicznego /% pow. ogólnej gminy/	Nie ma	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Nie ma	Nie ma	Nie ma
2.3 Lesistość gmin /% pow. ogólnej /	28.25	24.28	16.75	32.00	18.96	23.18	25.41
2.4 Udział terenów wymagających rekultywacji /% pow. ogólnej gminy/	0.42	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Nie ma	Brak danych	0.07
3.Ogólne cechy rolnictwa							
3.1 Przeciętna wielkość gospodarstw rolnych w ha.	2.7	Średnia wojewódzka 3.6	Średnia wojewódzka 3.6	Średnia wojewódzka 3.6	3.2	3.2	3.2
3.2 Jakość produkcyjnej przestrzeni rolniczej wg IUNG	74.4	Brak danych	Brak danych	Brak danych	69.8	76.2	72.5

3.3 Zatrudnienie w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych	52	Średnia wojewódzka 45	Średnia wojewódzka 45	Średnia wojewódzka 45	50	52	44
1	2	3	4	5	6	7	8
4. Demografia							
4.1 Liczba ludności ogółem	10554	8992	15647	8429	8631	8698	433093
4.2 Wskaźnik gęstości zaludnienia na km.2	117os.	108os.	168os.	140os.	92os.	104os.	104os.
4.3 Liczba kobiet na 100 mężczyzn	98	104	106	98	99	102	102
4.4 Liczba urodzeń żywych w stosunku do liczby zgonów na 1000 mk.	14.9/9.9	11.90/12.79	14.49/10.85	15.32/8.84	15.00/9.60	13.500/11.60	14.40/10.10
4.5 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	1123	667	1322	917	892	978	40778
4.5.1 Stopa bezrobocia w %	20.1	12.25	17.37	18.19	18.90	20.80	16.00
4.6 Osoby korzystające z pomocy społecznej	Ok.500	2112	2075	2172	Brak danych	Brak danych	Brak danych
4.7 Stosunki migracyjne:							
napływ	83	112	216	114	40	79	4815
odpływ	129	74	173	74	119	107	5439
Saldo migracyjne	46	+38	+43	+40	-79	-28	-624
5. Aktywność gospodarcza gmin							
5.1 Dochody budżetu gminy na 1-go mieszkańca w złotych	236	Brak danych	Brak danych	Brak danych	244	273	416
5.2 Nakłady inwestycyjne na 1-go mieszkańca w tys.zł.	096	Brak danych	Brak danych	Brak danych	051	145	215
5.3 Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	391	Brak danych	Brak danych	Brak danych	226	219	12187
5.4 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mk.	39	Brak danych	Brak danych	Brak danych	28	27	28

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
6. Warunki bytu ludności							
6.1 Przeciętna powierzchnia mieszkaniowa na osobę w m2	17.9	18.3	17.7	17.0	16.5	16.4	17.6
6.1b Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	4.07	3.91	4.14	3.97	4.18	4.33	4.09
6.1c Przeciętna liczba osób na 1 izbę	1.14	1.01	1.16	1.27	1.37	1.26	1.18
6.1d Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie w m2	72.7	71.7	73.2	75.4	68.9	70.9	72.0
6.1e Ilość mieszkań oddanych do użytku w 1995r.	25	19	38	6	16	1	626
6.2 Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m3	9.3	12.4	2.5	4.5	5.7	17.3	14.0
6.3 Długość kanalizacji w m .na 1km2 powierzchni gminy	3.3	93.0	6.4	16.6	-	4.8	3.3
6.4 Liczba abonentów telefonicznych na 1000 mk.	54.1	42.4	28.2	16.4	7.3	73.0	55.4
6.5 Liczba dzieci na 1 szkołę podstawową	134	139	179	213	140	95	159
6.6 Liczba ludności na 1-dną placówkę biblioteczną	2111	1798	3911	1685	2158	1739	2082
6.7 Liczba lekarzy na 10 000 mk	2.8	5.6	1.3	4.7	4.6	3.4	3.3

2.3. ZWIĄZKI GMINY Z OBSZARAMI ZEWNĘTRZNYMI, ZWIĄZKI WEWNĘTRZNE.

Powiązania zewnętrzne:

Gmina Frysztak położona jest w południowo-zachodniej części b. województwa rzeszowskiego, obecnie podkarpackiego. Gmina sąsiaduje z gminami: Wiśniowa, Wielopole Skrzyńskie, Brzostek, Kołaczyce, Jasło i Wojaszówka.

Główne powiązania zewnętrzne w zakresie komunikacji wynikają z przebiegu przez gminę dróg krajowych Rzeszów-Jasło, Rzeszów-Krosno oraz dróg powiatowych: Frysztak-Januszkowice, Frysztak-Jazowa, Cieszyna-Brzostek, Frysztak-Kobyle, Lubla-Kołaczyce. Ważnym elementem wiążącym gminę z Jasłem i Rzeszowem jest istniejąca linia kolejowa relacji Rzeszów-Jasło.

Powiązanie gminy z systemami infrastruktury technicznej wynika z:

- zasilania gminy w energię elektryczną napięciami średnimi 15 kV wyprowadzonymi ze stacji redukcyjnych w Strzyżowie i Krośnie,
- zasilania gminy w gaz z gazociągu wysokoprężnego o 250 relacji Sędziszów-Warzyce.

Głównym ośrodkiem ponadlokalnym obsługującym gminę jest Strzyżów koncentrujący na swym obszarze funkcje administracyjne starostwa powiatowego.

Kompleksy leśne północnej części gminy wchodzą w obszar Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego obejmującego swym obszarem gminy: Brzostek, Wojaszówka, Korczyna.

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy stanowi fragment krajowego ekosystemu i jest jednym z ważniejszych elementów składowych sieci ekologicznej ECONET.

Część wschodnia gminy położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oraz znajduje się w zasięgu korytarza ekologicznego Wisłoka.

Powiązania wewnętrzne:

W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Gogołów, Huta Gogołowska, Stępina, Cieszyna, Glinik Górny, Glinik Średni, Glinik Dolny, Pułanki, Frysztak, Kobyle, Twierdza, Widacz, Lubla.

Wsie: Gogołów, Huta Gogołowska, Stępina, Cieszyna, Widacz tworzą odrębne przestrzenie osadnicze oraz funkcjonalne natomiast pozostałe wsie tworzą przestrzenie i funkcjonalnie zwarty obszar osadniczy w którym wyróżnia się układ historyczny m. Frysztak.

Frysztak wraz z przyległymi miejscowościami pełni rolę centralnego ośrodka usługowego w gminie i jest wyposażony w pełny zestaw usług, natomiast wsie: Lubla, Gogołów, Stępina wyposażone są w podstawowy zestaw urządzeń zapewniający podstawowe usługi dla ludności.

2.4. CELE I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ PAŃSTWA NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA.

- ◆ W zakresie komunikacji planowana jest elektryfikacja linii kolejowej Rzeszów-Jasło.
- ◆ W zakresie energetyki planowana jest realizacja stacji redukcyjnej 110/15 kV w miejscowości Lubla wraz z powiązaniem sieciowymi 110 kV oraz planowana jest budowa linii elektrycznej 400 kV relacji Tarnów Krosno.
- ◆ Teren gminy położony jest w obrębie projektowanego obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym – 32 K tzw. Obszaru Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego stanowiącego jeden z ważniejszych elementów sieci ekologicznej ECONET POLSKA (strefa ochrony ekosystemów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych).
- ◆ We wsiach Kobyle i Lubla planowane jest objęcie ochroną fragmentów wartościowych przyrodniczo kompleksów leśnych jako leśnych rezerwatów przyrody „HERBY” i „LUBLA”.
- ◆ W programie rozwoju infrastruktury społecznej województwa przewidziana jest inwestycja „Modernizacja i rozbudowa domu pomocy społecznej w Gliniku Dolnym”

2.5. SYNTEZA ZBIORCZA UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNEGO ROZWOJU GMINY.

- ◆ Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego to zjawiska przyrodnicze, społeczne (kulturowe), ekonomiczne i przestrzenne sprzyjające lub ograniczające realizację celów (definicja wg poradnika metodycznego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”).
- ◆ **Zespół zjawisk stanowiących uwarunkowania zewnętrzne**, wynikających z położenia gminy w regionie i z jej bezpośredniego sąsiedztwa:

sprzyjających rozwojowi przestrzennemu gminy :

- przebieg przez teren gminy magistrali gazowej $\overset{C}{\curvearrowright}$ 250,
- przebieg dróg wojewódzkich Rzeszów – Jasło – Krosno,
- przebieg linii kolejowej Rzeszów – Jasło,
- projektowana lokalizacji GPZ i lini przesyłowych 110 i 400 kV,
- położenie gminy w paśmie podwyższonej aktywności rozwoju społeczno-gospodarczego na kierunku Rzeszów – Strzyżów – Krosno,
- położenie gminy w zasięgu zasobowym wód podziemnych,
- położenie gminy w zasięgu Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego (obszar węzłowy o znaczeniu krajowym, stwarzającym szansę na rozwój gospodarki turystyczno-rekreacyjnej),

ograniczających rozwój przestrzennymi gminy :

- położenie gminy w zasięgu parku krajobrazowego (zakazy wynikające z rozporządzenia Wojewody Rzeszowskiego w sprawie utworzenia Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, Dz. Urz. Woj. Rzeszowskiego z dnia 16 marca 1993 r., poz. 35),
- położenie w zasięgu obszarów zalewowych rzeki Wisłok, spowodowane nieuregulowanymi stosunkami wodnymi,

♦ **Zespół zjawisk przyrodniczych wewnętrznych ograniczających rozwój przestrzenny gminy (plansza nr 5) :**

- rzeka Wisłok, z korytarzem ekologicznym,
- ciek wodny z dolinami,
- lasy i zieleń śródpolna,
- gleby o dobrej wartości gospodarczej (klasy III, IV),
- ujęcia wody pitnej,
- obszary osuwiskowe,
- obszary podlegające silnej erozji wodnej powierzchniowej,
- obszary zalewowe wodami stuletnimi.

♦ **Uwarunkowania stymulujące rozwój przestrzenny gminy, z uwagi na stan i ochronę środowiska kulturowego (plansza nr 3 i 4) :**

- zachowany zabytkowy układ planistyczny miejscowości Frysztak,
- zachowane układy planistyczne wsi,
- zachowane zespoły zabytkowe i parki dworskie,
- liczne obiekty zabytkowe,
- zasoby archeologiczne,
- charakterystyczny krajobraz kulturowy gminy,
- strefy ochrony konserwatorskiej,

♦ **Uwarunkowania ograniczające rozwój przestrzenny gminy, wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych (plansza nr 6) :**

- obszar Czarnorzecko – Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego ustanowiony rozporządzeniem nr 11/93 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 16 marca 1993 r,
- rezerwat przyrody „Góra Chełm” ustanowiony zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 czerwca
- pomniki przyrody,
- zabytki architektury wpisane do rejestru zabytków, ustawa o ochronie dóbr kultury,
- kompleksy rolne klas bonitacyjnych II – III, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (z późniejszymi zmianami) z dnia 26. 03. 1982 r.,
- lasy chronione, ustalone Planem Urządzenia Lasów na lata 1994 – 2003 dla Nadleśnictwa Strzyżów,

♦ **Uwarunkowania wynikające z jakości życia mieszkańców :**

w zakresie szkolnictwa :

- dobry wskaźnik liczby dzieci przypadających na szkołę, w porównaniu do gmin sąsiednich,

w zakresie ochrony zdrowia :

- najniższy w stosunku do gminy sąsiednich wskaźnik liczby lekarzy przypadających na 10 000 mieszkańców,

w zakresie kultury :

- dobry wskaźnik liczby ludności przypadającej na jedną placówkę biblioteczną,

w zakresie mieszkalnictwa :

- wskaźnik wyrażony powierzchnią użytkową oraz liczbą osób przypadających na jedną izbę mieszkalną jest porównywalny ze średnim wskaźnikiem wojewódzkim i z gminami sąsiednimi,

w zakresie wyposażenia i stanu dostępności do urządzeń usługowych :

- w dobrej sytuacji znajdują się jednostki osadnicze : Frysztak, Pułanki, Glinik Średni, Glinik Dolny, Kobyle, Widacz, Lubla, Gogołów i Stępina,
- brak dogodnej dostępności do urządzeń usługowych odczuwalny jest w rejonie pomiędzy Glinikiem Średnim i Górnym i tam zajdzie potrzeba kształtowania nowego zespołu usługowego,

w zakresie wyposażenia w media:

- niski standard obsługi i zły stan systemu łączności,
- brak własnego źródła zasilania GPZ, niekorzystnie wpływający na funkcjonowanie systemu rozdzielczego,
- brak kanalizacji,

3. CELE PRZESTRZENNEGO ROZWOJU GMINY

W wyniku analizy i oceny obszaru gminy pod kątem :

- istniejącego stanu zagospodarowania i uzbrojenia terenów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- jakości życia mieszkańców, określono cele rozwoju przestrzennego gminy.

Cele są następujące :

1. zachowanie przyrodniczych i kulturowych struktur i form użytkowania przestrzeni oraz walorów krajobrazowych przy jednoczesnym tworzenie warunków i szans dla racjonalnego gospodarowania w tym:
 - a) dla rozwoju funkcji gospodarczych bazujących na zasobach przyrody, które nie naruszyły by naturalnego układu elementów przyrodniczych oraz estetyki krajobrazu (rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, leśnictwo, gospodarka łowiecka, rekreacja)
 - b) dla rozwoju produkcji bazującej na zasobach przyrody (przetwórstwo spożywcze, gospodarka pastewna, przetwórstwo zielarskie, przemysł drzewny),
2. tworzenie bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
3. kształtowanie ładu przestrzennego przez ograniczanie rozpraszania zabudowy, eliminowanie zabudowy chaotycznej, dbałość o właściwą formę, i skalę obiektów,
4. zachowanie zabytkowego układu planistycznego i przestrzennego m. Frysztak i jego najbliższego otoczenia,
5. zachowanie korytarza ekologicznego rzeki Wisłok i jego dopływów oraz ekosystemów łąkowo-leśnych,
6. doskonalenie funkcjonowania struktur przestrzennych,
7. doskonalenie funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej.

4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I POLITYKA PRZESTRZENNA.

4.1 STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Wizja struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jako najbardziej optymalnej będzie budowana na bazie istniejących ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych. Będzie ona zgodna z przyjętymi celami rozwoju a głównie z koniecznością zachowania przyrodniczych i kulturowych struktur i form użytkowania przestrzeni.

- ◆ Istniejące funkcje na terenie gminy, które zostaną zachowane to:
 - produkcja zdrowej żywności (rolnictwo ekologiczne),
 - gospodarka leśna,
 - osadnictwo i związane z nim funkcje usługowe,
 - nieuciążliwa działalność usługowa i gospodarcza.

- ◆ Nowe funkcje szczególnie preferowane na obszarze gminy to:
 - agroturystyka,
 - rekreacja i wypoczynek,
 - profilaktyka zdrowotna,
 - rolnictwo ekologiczne (produkcja zdrowej żywności).

- ◆ Istniejące elementy struktury przestrzennej, które zostaną zachowane:
 - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - obszary leśne,
 - obszary zieleni śródpolnej i lęgowej,
 - obszary zabudowane,
 - rzeka Wisłok,
 - ciek wodny z obudową biologiczną,
 - układ komunikacji drogowej,
 - linia kolejowa.

- ◆ Nowe struktury przestrzenne:
 - obszary przewidziane do zagospodarowania turystycznego,
 - obszary preferowane do rozwoju agroturystyki,
 - obszary przewidziane pod zabudowę, w tym pod zabudowę mieszkaniową.

4.2. OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.

- ◆ Polityka ochrony zasobów środowiska przyrodniczego znajdującego się w granicach winna być rozstrzygnięta w planie ochrony parku (zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie przyrody).

Do czasu opracowania planu ochrony parku na jego obszarze winny obowiązywać przepisy wynikające z ustanowienia parku.

- ◆ Zasoby środowiska przyrodniczego znajdujące się poza granicami parku winny być chronione przed zmianą użytkowania i winny zachować swoją naturalność. Dotyczyć to powinno w szczególności obszarów stanowiących wewnętrzny system ekologiczny (*wyznaczony na planszy nr 16*), który tworzą doliny rzek i cieków wodnych oraz obszary zieleni leśnej i śródpolnej.

4.3. OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO.

- ◆ Polityka przestrzenna w zakresie ochrony środowiska kulturowego winna prowadzić do maksymalnego zachowania obiektów, obszarów, pojedynczych elementów w dotychczasowym stanie z jednoczesnym wspieraniem wszelkich inicjatyw adaptacyjnych, modernizacyjnych, rekonstrukcyjnych pod nadzorem konserwatorskim.
- ◆ Celowe wydaje się wprowadzanie zakazów zabudowy dla obszarów najwartościowszych pod względem kulturowym poprzez sporządzenie planów miejscowych.
- ◆ Szczególnie wartościowe pod względem krajobrazowym są otwarte obszary (jeszcze niezabudowane pomimo występujących silnych tendencji do zabudowy) położonych w części wschodniej Frysztaka. Niezbędne jest zachowanie tych obszarów w dotychczasowym stanie użytkowania oraz ochrona przed zabudową poprzez plan miejscowy.
- ◆ Na podstawie przeprowadzonych analiz w studium urbanistyczno-historycznym na terenie gminy wyznaczono **strefy ochrony konserwatorskiej**:
strefa pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej „A” obejmująca:
 - zespół kościoła parafialnego w Lubli,
 - zespół kościoła parafialnego i cmentarza w Gogołowie,
 - zespół schronu kolejowego w Stępinie,strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych „B” obejmująca obszary pokazane na planszy graficznej nr 4,
strefa ochrony ekspozycji zabytkowego zespołu „E” obejmująca w tej gminie obszary o szczególnej wartości emocjonalnej i estetycznej.
- ◆ Podstawowe działania w zakresie interwencji konserwatorskiej na terenie gminy to:
 - ochrona (zabezpieczenie) całego układu zabytkowego,
 - ochrona elementów zabytkowych,
 - konserwacja czyli działania mające na celu utrzymanie stanu zespołu lub jego elementów,
 - rewaloryzacja na którą składają się rekonstrukcja czyli przywrócenie zdewastowanych wartości, rekompozycja czyli przywrócenie zdewastowanego wartościowego układu, kontynuacja czyli szeroko pojęte działania

(administracyjne, planistyczne, projektowe, realizacyjne) mające na celu zachowanie lub przywrócenie harmonijnego sąsiedztwa dla zabytkowych zespołów oraz harmonijnego wpisania się obiektów w otaczający krajobraz.

4.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

a. elektroenergetyka

Z uwagi na fakt, że gmina jest znacznie oddalona od istniejących źródeł zasilania, którymi są stacje redukcyjne w Strzyżowie i Krośnie, konieczna będzie w niedalekiej przyszłości budowa na terenie gminy stacji redukcyjnej 110 /15 kV – głównego punktu zasilania dla Frysztaka i okolic.

GPZ planowany jest do lokalizacji w miejscowości Widacz na południe od Frysztaka.

Stacja wyposażona będzie w dwa transformatory po 10 kVA każdy i rozdzielnie sieciową 24 lub 32 polową. Planowane zasilanie stacji wysokim napięciem odbywać się będzie od południa dwoma liniami 110 kV jako nacięcie i wprowadzenie linii Niegłowice – Krosno oraz od północy linią z Ropczyc

Z GPZ –ty wyprowadzonych zostanie szereg linii średniego napięcia do istniejących układów rozdzielczych.

W oparciu o nową stację rozwój systemów energetycznych powinien iść w kierunku zapewnienia maksymalnej pewności zasilania i odpowiadających potrzebom, standardom dostarczanej energii.

Rozbudowa układów gminnych średniego napięcia, konieczna w miarę wzrostu obciążenia odbiorców istniejących i podłączenia nowych, powinna być prowadzona w sposób optymalny z funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia.

Wymagać to będzie :

- ✓ Skrócenia ciągów liniowych magistral SN wraz z odgałęzieniami do 50km /możliwe po włączeniu do eksploatacji GPZ Frysztak/.
- ✓ Lokalizacji stacji transformatorowych w punktach ciężkości odbiorów, z transformatorami o wielkości minimum 100 kVA najnowszych generacji jednożerdziowych lub na żerdziach zbliżniaczonych
- ✓ Ograniczenia długości linii niskiego napięcia wyprowadzonych z jednej stacji transformatorowej do 400 – 500 m
- ✓ ograniczenie stref ochronnych, zwiększenie bezpieczeństwa przeciw Wprowadzenia do wykonawstwa materiałów i technologii zapewniających ograniczenie stref ochronnych, zwiększenie bezpieczeństwa przeciw porażeniowemu przez minimalizację oddziaływania podwyższonego poziomu pola elektromagnetycznego / zastosowanie przewodów izolowanych w sieciach napowietrznych /.

Odrębnego postępowania wymagają układy sieci średniego i niskiego napięcia na terenach gdzie oprócz rozbudowy wymagana jest rekonstrukcja sieci związane z reelektryfikacją. Są to obszary dotychczas nie poddawane sanacji na których odczuwalne są skutki pierwotnej elektryfikacji przeprowadzonej po wojnie przy ograniczonych możliwościach materiałowych i finansowych oraz obowiązujących w tym czasie obciążeniach jednostkowych.

Tereny takie znajdują we wsiach: Glinik Górny, Średni i Dolny, Frysztak, Twierdza, Kobyle

Reasumując : polityka realizacyjna w rozwoju branży elektroenergetycznej powinna iść w kierunku : poprawy warunków napięciowych odbiorców na obszarach o niskich

parametrach użytkowych sieci i podjęcie działań na rzecz budowy nowego źródła zasilania celem wzmocnienia gminnych układów średniego i niskiego napięcia .

b. telekomunikacji.

Bardzo niski poziom wyposażenia gminy w środki łączności musi skutkować w niedalekiej przyszłości dynamicznym rozwojem i zmianami strukturalnymi systemu telekomunikacji tego obszaru.

Główny operator sieci na tym terenie to jest Telekomunikacja Polska S.A. przewiduje ,że do roku 2002 wyposażenia gminy w system łączności przewodowej oparty będzie o centralę okręgową zainstalowaną w Strzyżowie.

Na terenie gminy zostaną zlikwidowane pracujące obecnie centrale ręczne i analogowe, w ich miejsce planuje się zainstalowanie wyniesionych systemów abonenckich WSA i KR w miejscowościach Frysztak , Gogołów , Lubla , współpracujących z centralą okręgową.

Powiązania międzycentralowe i główne magistrale wykonane zostaną kablami światłowodowymi , prowadzonymi wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Jednocześnie rozbudowie ulegną sieci abonenckie dla poprawy dostępności i standardu obsługi łącznością przewodową.

Planuje się ,że do roku 2000 wskaźnik gęstości abonentów czyli liczba abonentów na 100 mieszkańców będzie wynosić średnio w minia około 18 , a łączna ilość numerów w systemach wyniesionych osiągnie liczbę 1500.

Polityka realizacyjna gminy w dziedzinie rozwoju telekomunikacji powinna iść w kierunku pozyskania do obsługi ludności oprócz TP SA również innych operatorów sieci , dla stworzenia konkurencyjności ofertowej i cenowej .

Jednocześnie należy rozwijać techniki łączności bezprzewodowej , głównie radiowej , szczególnie w obszarach gminy o niekorzystnych warunkach terenowych , lub zabudowie rozproszonej.

c. gospodarka wodno – ściekowa

-gospodarka wodna i zaopatrzenie w wodę

Istniejący układ zasilania w wodę do celów bytowo gospodarczych pozostawia się jak w stanie istniejącym przy czym podlegać on będzie ciągłej modernizacji unowocześnianiu, a obszary występowania ujęć podlegać będą ścisłej ochronie sanitarnej .W związku z tym w części graficznej pokazano obszar występowania źródeł samo wypływowych , który należy chronić przed zanieczyszczeniami a jednocześnie poprzez między innymi zalesianie zwiększać retencję i zmniejszać okresowe wahania wydajności.

Znajdujący się na terenie gminy „Zewnętrzny teren ochrony pośredniej (ZTOP)” ujęcia wody powierzchniowej na rzece Wisłóce dla miasta Dębica również, pozostawia się jak w stanie istniejącym. Uwzględniając ustalenia &9 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictw z dnia 5 listopada 19991r na zewnętrznym terenie ochrony pośredniej zabrania się ;

1. Odprowadzenia oczyszczonych ścieków do jezior bezodpływowych oraz do jezior i ich dopływów na odcinku 3 km od ujścia do jeziora. Zezwala się na odprowadzenie oczyszczonych ścieków do rzek i cieków o stałym przepływie pod warunkiem ,że spełnią one wymogi określone w pozwoleniach wodno prawnych

2. Rolniczego wykorzystania ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych za wyjątkiem hodowli ściołowej w indywidualnych gospodarstwach rolnych na terenach odległych powyżej 10,00 m od brzegów rzeki i jezior.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych „Dolina Wisłoka” i strefa ochrony sanitarnej tego zbiornika , powinien być udokumentowany co do zasobów obszaru występowania jak i ograniczeń . Wstępnie ustala się że na terenie zbiornika i jego strefy zabroniona jest działalność mogąca spowodować pogorszenie jakości wód podziemnych i ich ilość.

Zasięg wód stuletnich pokazany w części graficznej opracowania powinien być wyłączony z możliwości jego zabudowy

-odprowadzenie ścieków

Zakłada się , że ścieki z terenu całej gminy odprowadzane będą siecią kanalizacji sanitarnej na cztery pokazane w części graficznej oczyszczalnie ścieków a w przypadku wsi Stępina i Cieszyna do kanalizacji sanitarnej gminy . Wiśniowa. Ilość tych oczyszczalni może i powinna ulec zmniejszeniu poprzez powiązania z sąsiednimi gminami jak i zmianie układu gminnego sieci.

Przebiegi głównych kolektorów sanitarnych o średnicy 0,20 m pokazano w części graficznej.

Niektóre zakłady pracy i obiekty (między innymi szkoła) posiadające własne lokalne oczyszczalnie ścieków , niekiedy z pełnym mechaniczno- biologicznym układem oczyszczania ścieków mogą być dalej eksploatowane lub wyłączone po zrealizowaniu kanalizacji komunalnej.

d. gospodarka odpadami

W studium zgodnie z życzeniem władz gminnych przyjęto teren pod składowisko odpadów komunalnych we wsi Lubla i na wysypisko to wywożone będą odpady z terenu całej gminy .

Jednocześnie zakłada się ,że istniejące składowisko komunalnych we wsi Kobyle zostanie zrehabilitowane w taki sposób by jego wpływ na środowisko przyrodnicze był znikomy.

Występujące na terenie gminy dzikie wysypiska śmieci będą zlikwidowane.

e. gazownictwo

Zakłada się, że istniejący układ sieci gazociągów będzie podlegał ciągłej modernizacji i rozbudowie. Sieci będą przystosowywane do zwiększonych poborów gazu do celów grzewczych zaś nowe odcinki sieci będą budowane z materiałów bardziej odpornych na korozję i w mniejszym stopniu podległe procesom starzenia.

4.5. KOMUNIKACJA

Układ komunikacyjny gminy tworzyć będą:

- ♦ **linia kolejowa** relacji Rzeszów – Jasło, która powinna zostać zelektryfikowana oraz zmodernizowana poprzez przebudowę torowiska dostosowując go do odpowiednich parametrów gwarantujących bezpieczeństwo ruchu,
- ♦ **drogi wojewódzkie** relacji:
 - Babica – Warzyce
 - Twierdza – Turaszówka
 w terenach intensywnie zabudowanych wzdłuż tych dróg należy wprowadzić drogi zbiorcze, które ograniczyłyby ilość pojedynczych włączeń a tym samym zdecydowanie poprawiły bezpieczeństwo zarówno na drodze jak i w jej otoczeniu,
- ♦ **drogi powiatowe**, do których zaliczono wszystkie dotychczasowe drogi wojewódzkie, na których prowadzić należy sukcesywną modernizację polegającą na dostosowaniu

parametrów technicznych do odpowiednich wymogów gwarantujących bezpieczeństwo ruchu oraz odnowę nawierzchni i utwardzanie poboczy w celu wykorzystania ich dla ruchu rowerowego i pieszego,

- ♦ **drogi gminne**, które bezpośrednio obsługiwać będą istniejące wzdłuż nich zainwestowanie oraz będą łączyć wszystkie miejscowości na terenie gminy z jej siedzibą we Frysztaku. Na drogach już utwardzonych należy sukcesywnie prowadzić odnowę nawierzchni natomiast na pozostałych posiadających nawierzchnię nieulepszoną bądź gruntową należy położyć nawierzchnię twardą ulepszoną.